

„NAGYKUNSÁGÉRT” –DÍJASOK*

A nagykun települések között több évszázadra visszamenőleg állandó kapcsolat volt. Előbb vérségi alapon, majd területi alapon nyugodott ez az együttműködés. A középkorban az Olas nemzetségbeliek laktak a mai Nagykunság területén. Központjuk a Kunhegyes határában lévő Kolbáz-szék volt. A 17. században a kunok falvait a török elpusztította és csak öt település: Karcag, Kisújszállás, Túrkeve, Kunhegyes és Kunmadaras tudott újjá épülni. Nem sokkal később Kunszentmártont is kun birtokon szállták meg a jászok. Így hatra emelkedett a nagykun települések száma. A 18. századi közös küzdelem az ősi kun kiváltságo-kért és függetlenségért (melyet redempciós harcnak nevezünk) összekovácsolta a Nagy-kunság népét, erősítette önkormányzatait. Lényegében létrejött a Nagykun Kerület, amely beletartozott a Jászkun vagy Hármas Kerületbe. A Nagykun Kerület székhelye a legnépe-sebb város, Karcag lett. A 18. században lakosságszámot illetően még Túrkeve követte. Et-nikailag, néprajzilag az öt település kultúrája azonosságot mutatott. A redempció megte-remtette a Nagykunságon a parasztpolgári fejlődés alapjait. Ezt közjogilag partikuláris tör-vények is alátámasztották. A közös katonáskodás is erősítette a vérségi, gazdasági, politikai szálakat. 1876-ig, a mai megyerendszer Jászkunságra való kiterjesztéséig önálló fejlődési utat járhatott be a Hármas Kerület, benne a Nagykunsággal. Hatása a 20. században is érez-hető volt. Nem véletlenül alakult ki, őrződött meg erős kun és jász öntudat. A református iskolarendszer – a Debreceni Kollégium segítségével – az alföldi kultúra mellett nyugat-európai kultúrát is terjesztett. Ugyanakkor közigazgatási vonalon Jászberény, majd Szolnok irányító szerepét sem hagyhatjuk figyelmen kívül. Az államszocialista korszakban bűvöpa-takként – elemeiben – ott rejtőzködött a nagykunsági szellem.

1985-ben alakult meg a Nagykun Települések Együttműködési Tanácsa, és ekkor fogal-mazódott meg először konkrétan a hat nagykun település között egy megállapodás, mely akkor az oktatási, a sport- és kulturális kapcsolatokra terjedt ki. Ezt az együttműködést igyekeztek továbbfejleszteni a települések. 1989-ben az együttműködés kibővült még két témakörrel: az egyik a kiadványok megjelenítése, a másik pedig a „Nagykunságért”-díj rendszeres odaítélése a hat nagykun település között.

1989-ben a nagykun települések közös összefogással alapították a „Nagykunságért” ki-tüntetést, melyet olyan magyar vagy külföldi személy kaphat meg, aki a tudomány, a kul-túra, a gazdaság vagy a politika terén olyan kiemelkedő tevékenységet végez vagy végzett, mely tevékenység a Nagykunsághoz kapcsolódik, illetve kötődik. A kitüntetés elméleti vagy gyakorlati tevékenységért egyaránt odaítélhető. A kitüntetéssel emléklakett és pénzju-talom jár, melynek költségeit a hat nagykun település közösen, egyenlő mértékben vállalja. Az emléklakett 12 cm átmérőjű bronz plakett, melynek előlapján a Nagykun Kerület pe-csétje található és a NAGYKUNSÁGÉRT felirat, hátlapján pedig a hat nagykun település neve és címerlenyomata található. Ezt a kitüntetést 1990 óta Nagykunságért-díj címen minden évben kiosztják 2010-ben 21-ik alkalommal. Eddig 22 kitüntetettünk van. A kö-zösségért végzett kiemelkedő tevékenységéért Karcag 4, Kisújszállás 6, Túrkeve 3, Kunhe-gyes 2, Kunmadaras 1, Kunszentmárton 3, Mesterszállás 1, Berekfürdő 2 polgárát részesí-

tették ebben a megtiszteltetésben. Vannak közöttük néprajzos muzeológusok, helytörténet-kutatók, tanárok, helytörténeti gyűjtő, művészek (író, költő, festő, szobrász), hagyományörzők. Mindannyian a helyi és térségi kultúra, a vidék felvirágoztatásáért dolgoznak, legyenek hivatásosak vagy amatőrök a szó nemes értelmében, aktív vagy nyugdíjas korúak. Tevékenységüket a nagykunsági szellemi élet frissítéséért, megújulásáért töretlenül végzik.

1994-ben megalakult a NagyKunsági Együttműködési Tanács. 1995-ben civil kezdeményezésre nagyszabású rendezvénysorozatot bonyolítottak le az egykori Jászkun településein, amely nagymértékben elősegítette a civil szféra fejlődését és az együttműködést. 1996-ban három új település (Berekfürdő, Mesterszállás, Kuncsorba) csatlakozott a NET-hez. A kistérségekre osztás (1997), majd annak korrigálása (2004) ugyan csorbította a területi egységet, de szerencsére az összetartozás tudata és szelleme megmaradt. 2007 óta NagyKun Hagyományörző Társulás néven napjainkban is együttműködnek a nagyKun települések. E társulás a NagyKunságért-díjasok III. találkozóját és ezen cikk és előadások megjelenését, valamint egy kiállítás megrendezését is támogatta.

Túrkeve városa és a Túrkevei Kulturális Egyesület 2005-ben úgy érezte, hogy e kiemelkedő egyéniségeket nem szabad elfelejtenünk, félreállítanunk, hanem meg kell becsülnünk. E megbecsülés egyik formája, hogy időről-időre találkozóra hívjuk őket, fórumot adva kutatási eredményeiknek, ötleteiknek, találkozást kínálva a civil szervezeteknek, a lakosságnak, hogy gondolataikat kicseréljék, és továbbra is együtt munkálkodjanak a NagyKunság felvirágoztatásáért. 2005, 2007 után 2010-ben valósult meg NagyKunságért-díjasok találkozója Túrkevéen. Néhányan már nem lehetnek közöttünk. Hatan meghaltak. A többiek – akik tudtak – eljöttek. Ezen találkozásokon előadásokra került sor először, majd fórumot biztosítottak a szervezők a jelenlévőknek hozzászólásra, vitára, javaslatokra, hogy így is gazdagodjon a NagyKunság szellemi élete.

A „NagyKunságért” díjasok névsora

<i>év</i>	<i>Név</i>	<i>foglalkozás</i>	<i>adományozó település</i>
1990	Dr. Szabó Lajos	helytörténész	Kunhegyes
1991	Zsoldos István	helytörténész	Kisújszállás
1992	Dr. Nyíri László	agrárkutató	Karcag
1993	Dr. Örsi Julianna	néprajzkutató	Túrkeve
1994	Dr. Barna Gábor	néprajzkutató	Kunszentmárton
1994	Dr. Ötvös László	művelődéstörténész	Kunmadaras
1995	Dr. Bellon Tibor	néprajzkutató	Karcag
1996	Baldaszi József	tanár-helytörténész	Kunszentmárton
1997	Dr. Tóth Albert	főiskolai tanár	Kisújszállás
1998	Túri Imre	tanár- testnevelő	Túrkeve
1999	Cs. Molnár Anna	tanítónő	Mesterszállás
2000	Dr. Ducza Lajos	agrármérnök- helyt.	Kisújszállás
2001	Józsa László	helytörténész-tanár	Kunszentmárton
2002	Körmendi Lajos	író-újságíró	Berekfürdő

2003	Oláh Lajos	helytörténeti gyűjtő	Kunhegyes
2004	prof. Szathmári István	nyelvész	Kisújszállás
2005	Füleki Gábor	festő-tanár	Túrkeve
2006	Csíkos Sándor	színművész	Karcag
2007	Györfi Sándor	szobrászművész	Karcag
2008	Horváth György	hagyományőrző	Kisújszállás
2009	Szenti Ernő	költő-grafikus	Kisújszállás
2010	Dr. Bartha Júlia	néprajzkutató	Karcag

Életutak

BALDASZTI JÓZSEF tanár, helytörténet-kutató

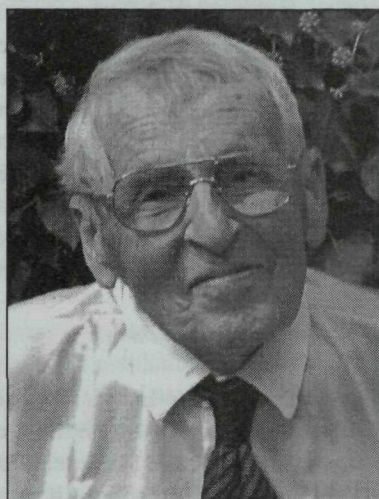
*„s akik igazságra oktattak sokakat, tündökölnek
örökkön-örökké, miként a csillagok”.*

(Dán 12,2-3)

Baldaszi József 1920. november 19-én született a Zala megyei Káváson pedagógus családban. 2008. május 25-én hunyt el a szentesi kórházban. A zalaegerszegi gimnáziumban érettségizett, majd pedig a szegedi polgári iskolai tanárképző főiskolán szerzett magyar-történelem polgári iskolai tanári diplomát. Az otthonról, a szűkebb szülőföldről, a cserkészetből hozott értékek, és a Szegeden szerzett tapasztalatok és elmélyült tudás Baldaszi Józsefet a közösségért, az elesett emberért dolgozó, tenni akaró, nagyon művelt, történelmet, irodalmat ismerő, nyelveket tudó pedagógussá tették. Nagyon szerette nemzetét, a magyarságot. Főiskolai és katonai szolgálatának éveire esett a Trianonban elszakított területek egy részének visszaszerzése. Életének meghatározó eleme lett a nemzet részek egymástól való elszakítása, az ország feldarabolása, területeinek megszállása. Ezt családi kapcsolataiban is megélte, hiszen rokonságának egy része az Őrvidéken osztrák fennhatóság alá került. Egész életében foglalkoztatta sajátos családnevének és magának a családnak eredete. Katonának már a felszabadított Muraszombatba vonult be.

A katonaság, sebesülése, a hadifogság után a kunszentmártoni Állami Polgári Fiú- és Leányiskolába kapott tanári kinevezést, majd az iskolarendszer átalakítása után a Mátyás király Utcai Állami Általános Iskolában dolgozott. Tanárként az örök értékeket, a humánus mot képviselte. Ezért segített a kitelepített családok gyermekeinek önbecsülésük fenntartásában a maga sajátos pedagógiai eszközeivel. Számos kiváló tanítványt nevelt.

Életének 62 esztendejét töltötte a Nagykunságban, Kunszentmártonban. Itt nősült, itt alapított családot. Végzettségének megfelelően magyart és történelmet tanított, hosszú évekig



pedig a József Attila Gimnáziumban német, francia és latin nyelvet oktatott. Évtizedek alatt generációk sorának szívébe plántálta a magyar irodalom és a történelem szeretetét. Egészséges és önbecsülő magyarság- és országismeretet közvetített diákjainak. Szakmai elismerését és rangját jelezte, hogy éveken keresztül magyar szakos szakfelügyelőként dolgozott Szolnok megyében. Hosszú éveken keresztül irodalmi szakkört, szavalókört, színjátszó kört vezetett. Történelmi szakkörének tárgyi gyűjteményét és a diákok néprajzi, helytörténeti feljegyzéseit nyugdíjba vonulása után az akkor formálódó kunszentmártoni Helytörténeti Múzeumnak adományozta.

Az 1956-os forradalom idején a forradalmi tanács oktatásért felelős megbízottja volt. A rendszerváltást követően aktívan bekapcsolódott Kunszentmárton közéletébe, művelődési életébe.

Oroszlánrészt vállalt a Tiszazug földrajzi neveinek összegyűjtésben, és sajtó alá rendezésében. Nyelvészeti kutatásait és elemzéseit összefoglaló munkái sorra jelentek meg a Magyar Nyelvőr és a Honismeret hasábjain. Elsősorban ezért, valamint évtizedes helytörténeti kutatásaiért kapta meg 1996-ban a Nagykunságért-díjat. Groteszk fafaragásait több kiállításon – köztük a Lakitelki Népfőiskolán – csodálhatta meg a közönség. Kétszer részesült pályája során miniszteri dicséretben, elnyerte az oktatásügy kiváló dolgozója címet, megkapta az arany, a gyémánt s a vas tanári oklevelet. Kutatásai, publikációi alapján joggal érdemelte ki Kunszentmárton Pro Urbe Díját, míg 2003-ban díszpolgári cím adományozásával fejezte ki iránta érzett tiszteletét és megbecsülését a Város.

Baldaszi József munkái:

- *Kunszentmárton*. In.: Jász-Nagykun-Szolnok Megye földrajzi nevei V.

Tiszazug. Szerkeszti: Balogh Lajos – Ördög Ferenc. Közzétette: Farkas Ferenc. Tudományos irányító: Ördög Ferenc. Kiadja a Jászberényi Tanítóképző Főiskola és a Tiszazug önkormányzatai. Jászberény – Kunszentmárton, 1994. 75–88. p.+ térkép. (A gyűjtést koordinálta és irányította Baldaszi József)

- *A Tiszazug földrajzi nevei*. Baldaszi József teljes anyaga a könyvhöz. Kézirat. Kunszentmárton. (Kunszentmárton, Helytörténeti Múzeum Adattára: 2672.)

- *Kávásiak a csatári búcsún*. People from Kávás in the patronal feast of Csatár. Honismeret, 19. évf. 4. sz. (1991) 20–23. p.

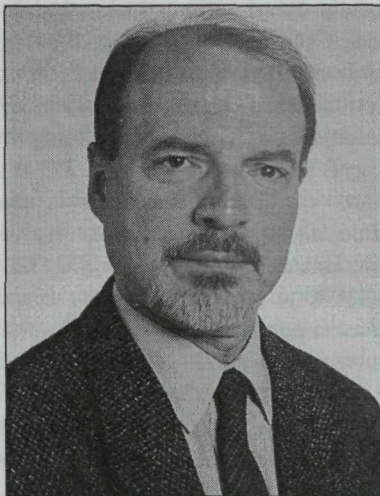
- *Száz éve halt meg Kossuth Lajos*. Kossuth emlékezete. In.: Tiszazugi kalendárium 1994. szerk. Józsa László – Hevesi Ferenc – Herczeg László. H. és é.n. Kunszentmárton és a tiszazugi községek önkormányzatai, 1994. 91–93. p.

- *Töredékek 1848/49 eseményeiről Kunszentmártonban és a Tiszazugban*. In.: 1848/49 emlékezete a Nagykunságban. Tudományos ülés anyaga. Kisújszállás, Kisújszállás Város Önkormányzata, 1998. 41–46. p.

DR. BARNA GÁBOR

tanszékvezető egyetemi tanár, néprajzkutató

A Jász-Nagykun-Szolnok megyei Kunszentmártonban született 1950. április 13-án. Általános iskolában tanára volt Baldaszi József. A helyi József Attila Gimnáziumban érettségizett 1968-ban. 1967-ben az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyen történelemből V. helyezést ért el. Egyetemi tanulmányait a debreceni egyetem történelem-latin-néprajz szakán végezte 1968–1973 között. Egyetemi doktori szigorlatot 1974-ben tett. Kandidátusi értekezését 1989-ben írta meg a búcsújárás néprajzáról. 1998-ban az ELTE Néprajzi doktori iskolájának Folklore programjában habilitált. 2007-ben az MTA doktora címet kapott a vallási társulatokról készített értekezésére.



Szakmai érdeklődési területéhez elsősorban folklorisztikai, vallási néprajzi problémák, néprajzi/folklorisztikai elméletek és módszerek, az asszimilációs és akkulturációs folyamatok, az identitás, az ünnep és ünneplés, valamint a Tiszazug és a Nagykunság jelenkori és történeti néprajza tartoznak.

Első munkahelye, 1972–1973-ban a szolnoki Damjanich Múzeumban volt, ahol részt vett a Szolnok Megyei Néprajzi Atlasz gyűjtő és feldolgozó munkáiban. Kutatásaival és magángyűjteményének átadásával – Turcsányi Istvánnal és Józsa László helytörténeti kutatóval együtt – hozzájárult a kunszentmártoni helytörténeti múzeum megalapításához. Két évvel keresztül félállásban e gyűjtemény ügyeit is intézte. Szolnok megyei kollegáival együtt az 1980-as évek elejéig szervezte a tiszazugi és kunszentmártoni kutatásokat, kiállításokat és honismereti tanácskozásokat. Ennek eredményei a Tiszazugi füzetek-ben, kiállítás vezetőkből, s az általa szerkesztett csépai tanulmánykötetben láttak napvilágot.

1973–1986 között az MTA Társadalomtudományi Főosztályának alkalmazottjaként akadémiai kutató volt a debreceni KLTE Néprajzi Tanszékén. 1987–1993 között az MTA Néprajzi Kutatóintézetének (Budapest) tudományos főmunkatársa, 1989–1992 között tudományos titkára. 1992–1997-ig a Miskolci Egyetem Bölcsész Intézetének Régi Magyar Irodalomtörténeti Tanszékén egyetemi docensként folklorisztikát oktatott. 1993-tól a szegedi József Attila Tudományegyetem néprajzi tanszékére, mai nevén a Szegedi Tudományegyetem BTK Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszékére került főállású egyetemi docensként. Bellon Tibor halála után, 2002 októberétől a tanszék vezetője, 2008-tól egyetemi tanárként.

Több hazai és külföldi egyetemen volt vendégtanár (ELTE, Kolozsvár, Zürich, Jyväskylä, Göttingen, Turku).

Jelentősebb terepkutatásokat végzett a Hortobágy vidékén, a Tiszazugban, a Nagy- és a Kiskunságban (Karcag, Túrkeve, Kunmadaras, Fülöpszállás stb.), a Jászságban, Gömör-

ben, Abaújban, Ungban, Szatmárban, Beregben és Zemplénben, valamint az egykori Temesközben, a mai Bánságban, a romániai Szatmárban, s a mai Szlovákia egész területén, valamint Észak-Burgenlandban. Végzett kutatásokat a hazai szlovákok és németek körében is. Részt vett a palóckutatásban. Több településmonográfiába írt tanulmányt (Jászdóza, Csépa, Berettyóújfalu, Báránd, Répáshuta). 1972–1980 között (Szabó Lászlóval és Bellon Tiborral) szervezte a tiszazugi néprajzi kutatásokat és a kunszentmártoni honismereti tanácskozásokat, 1981–1985 között pedig az Ung-vidéki terepkutatást. Rendszeresen kutatja Kunszentmárton és környékének történeti néprajzát, elsősorban vallási kultúráját. Egyik szerkesztője volt a „...*Körös vizinek napkeleti partján...*” Kunszentmárton, a mezőváros című tanulmánykötetnek, amelyet a település várossá nyilvánításának 200. évfordulójára adtak közre. Munkatársaival és hallgatóival jelenleg a szolnoki Damjanich Múzeum által koordinált tiszazugi OTKA kutatásban vesz részt.

1980-tól számos európai országba kapott kutatói ösztöndíjat. Az általa vezetett szegedi tanszéknek kiterjedt cserekapcsolatai vannak számos európai néprajzi és antropológiai intézettel, tanszékkal (Bécs, Kolozsvár, Újvidék, Zágráb, Ljubljana, Prága, Pozsony, Krakkó, Lublin, Wrocław, Moszkva, Tartu, Tallin, Vilnius, Skopje, Shkodra, Szófia, Blagoevgrad, Belgrád, Zágráb, Ljubljana, Maribor, Lendva, Moszkva, Padova, Freiburg, Halle, Berlin, Jéna, Göttingen, Leuven, Amszterdam, Oslo, Kruku, Jyväskylä, Helsinki, Sevilla, Ankara, London, Cardiff, Edingburgh, Cork, Dublin stb.). 1994-ben elindította a szegedi nemzetközi néprajzi diákszeminárium (Seminarium Ethnologicum Szegediense) Európában egyedülálló diákprogramját.

2009 szeptemberétől a Gál Ferenc Hittudományi Főiskola által alapított és a SZTE BTK-val együtt működtetett Bálint Sándor Valláskutató Intézet igazgatója.

A szegedi, a kárpát-medencei és az európai vallási néprajzi kutatások számára is fórumot teremtett az 1992-ben elindított Szegedi Vallási Néprajzi Konferenciák sorozatával. Az 1994-ben elindított *Devotio Hungarorum*, *Források a magyar vallásos népeletről* kiadványsorozatban eddig tizenöt, a Szegedi Vallási Néprajzi Könyvtár sorozatban pedig huszonhat kötetet jelentetett meg. Alapító szerkesztője a Magyar Néprajzi Társaság Cigánisztikai Tanulmányok sorozatának. Sorozatszerkesztőként elindította 2004-ben az Akadémiai Kiadónál a *Kultúrákutás* című magyar nyelvű, és a *Studies in Ethnology* című idegen nyelvű kiadványsorozatokat. A Magyar Katolikus Lexikon (Szent István Társulat) és a Magyar Művelődéstörténeti Lexikon (Balassi Kiadó) munkatársa. 1991 óta szerkeszti az MTA *Acta Ethnographica Hungarica* című idegen nyelvű néprajzi folyóiratát. Kilenc könyve, s több mint 400 tanulmánya, közelménye jelent meg magyarul és idegen nyelven, itthon és külföldön.

Az oktatással és a kutatással párhuzamosan szerepet vállalt a hazai és a nemzetközi szakmai tudományos közéletben is (pl. SIEF). Több hazai és külföldi tudományos társaság tagja, tiszteleti tagja. 1996-ban a Finn Irodalmi Társaság levelező tagjává; 1999-ben a Szent István Akadémia rendes tagjává választotta; 2001–2003 között Széchenyi István Professzori Ösztöndíjas; 2000-től az *Österreichische Gesellschaft für Volkskunde* levelező tagja. 1999 óta Szent István Akadémia rendes tagja. 2007-ben a Porthan Seura (=Társaság, Turku), 2008-ban pedig a régebbi finn tudományos akadémia: *Societas Scientiarum Fennica*

(1838, Helsinki) választotta tagjai sorába. Tagja a kunszentmártoni Városvédő Egyesületnek. Munkájával eddig a következő elismeréseket érdemelte ki: miniszteri nagydíj az 1970-es X. Országos Tudományos Diákköri Konferencián, Budapesten; 1981-ben Jankó János-díj (Magyar Néprajzi Társaságtól); 1994-ben Nagykunságért díj. Tanítványának, Gleszer Norbertnek Pro Scientia Aranyéremmel való kitüntetése alkalmából 2005-ben, mint témavezető tanár Pro Scientia oklevelet kapott. 2006-ban elnyerte a Pro Urbe Kunszentmárton kitüntető érmet, 2010-ben pedig a Jász-Nagykun-Szolnok megyéért díjat.

Barna Gábor fontosabb munkáiból:

- *Néphit és népszokások a Hortobágy vidékén*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1979.
- *Búcsújáró magyarok*. Szent István Társulat, Budapest, 1994. (Bálint Sándorral)
- *A mai Kunszentmárton megalapításának története*. A „Megszálló Levél”. Várostarténeti és néprajzi tanulmányok 2. Kunszentmárton Város Önkormányzata, Kunszentmárton, 1994.
- *Az Élő Rózsafüzér kunszentmártoni társulata/The Living Rosary Confraternity in Kunszentmárton*. Devotio Hungarorum 5. JATE Néprajzi Tanszék, Szeged, 1999.
- *1956 Kunszentmárton*. A megtorlás dokumentumai. Barna Gábor, Kunszentmárton, 2006.

DR. BARTHA JÚLIA
orientalista, etnográfus

Dr. Bartha Júlia 1955-ben született Karcagon. Kutatási területe a kunsági folklór és keleti kapcsolatai, a török népek néprajza. 1984-től húsz éven át a karcagi Györffy István Nagykun Múzeumban dolgozott, majd a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok Igazgatósága néprajzi osztályának vezetőjeként a szolnoki Damjanich János Múzeumba került. 1999–2001-ig a Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszékén doktorandusz volt a népek-kultúrák programban. A Ph.D. értekezését 2001-ben védte *A Kunság népi kultúrájának keleti elemei* címmel, summa cum laude eredménnyel.

Választott kutatási területe a kunsági folklór és keleti kapcsolatai, ezért néprajzi gyűjtésekre 1998-tól évente egy-egy hónapra Törökországba ment. Elsősorban az anatóliai törökség szellemi kultúrája érdekelte, főleg az emberélet fordulóihoz fűződő szokásokat, etnobotanikát, árucserenéprajzot gyűjtött. Három ízben járt Közép-Ázsiában, Kazakisztánban és Kirgíziában. Mivel az összehasonlító néprajzi munkákhoz kevés irodalom állt rendelkezésre, ezért nagy hangsúlyt helyezett a terepmunkára és a szakmai kötődésekre



kialakítására. Ennek eredményeként komoly és rendszeres szakmai kapcsolatot tarthat fent az Ankarai Egyetem Nyelvi és Földrajzi Fakultásának vezetőjével, prof. dr. Naciye Güngörmüs asszonnyal, valamint az ugyancsak ankarai székhelyű Hacetepe Egyetem Néprajzi Tanszékén dolgozó prof. dr. Özkul Cobanoğlu professzorral és prof. dr. Gülay Mirzaogluval, akiknek tanszékéről a Debreceni Egyetem Néprajz Tanszékére az Erasmus program keretében érkező néprajz szakos hallgatókat tanítja.

1996-tól alapító tagja, majd 2005–2007 között elnöke volt a Barbaricum Irodalmi és Művészeti Egyesületnek, a Barbaricum Könyvműhelynek. 1984 óta tagja a Magyar Néprajzi Társaságnak, 1985 óta a Kőrösi Csoma Társaságnak, 2006-tól a Bereki Irodalmi Társaságnak.

Díjak, kitüntetések:

- 2000 Jász-Nagykun-Szolnok Megye Kulturális díja,
- 2006 Karcag Város Kultúrájáért
- 2007 A Magyar Néprajzi Társaság Szűcs Sándor Tájékatató díja.
- 2008 Jász-Nagykun-Szolnok Megye Tudományáért díj
- 2009 A Magyar Kultúra Lovagja
- 2010 Nagykunságért-díj

Publikációi főleg a Debreceni Egyetem Néprajzi Intézetének kiadásában, a Keletkutatás és az Ethnographia folyóiratokban, a múzeumi és levéltári évkönyvekben, és más múzeumok periodikáiban jelentek meg.

1996 óta 10 kötete jelent meg és 22 könyv szerkesztését-kiadását végezte el. Az említett köteteken kívül közel száz kisebb-nagyobb tanulmányt írt, 1993-tól Pálóczi Horváth Andrással közösen szerkesztette a Karcagon megjelenő Keleti örökségünk sorozatot, majd 2006-ban újabb sorozatot indított útjára, a Kunsági Tékát.

Kötetei:

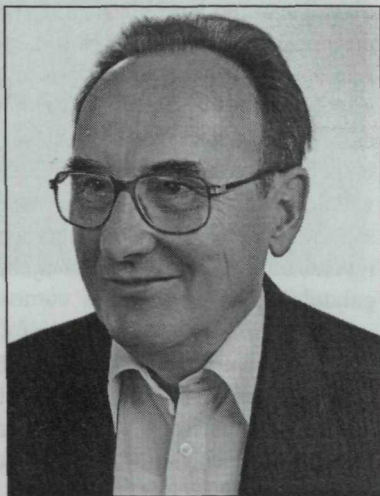
- *Az anatóliai törökök temetkezési szokásai* (Studia Folkloristica et Ethnographica 35. Szerk. Ujváry Zoltán) Debrecen, 1996.
- *Fogyó hold*. Tanulmányok a török népi kultúráról (Folklór és Etnográfia 95. szerk. Ujváry Zoltán) Debrecen, 1997.
- *Keleti tanulmányok*. Közép-ázsiai néprajzi tanulmányok (Keleti örökségünk) Karcag, 1998.
- *A Kunság népi kultúrájának keleti elemei* (Studia Folkloristica et Ethnographica 44. szerk. Ujváry Zoltán) Debrecen, 2002.
- *Karcagi kistérség* (Kistérségek értékleltára Vadász Istvánnal közösen) Budapest, 2005.
- *A Nagykunság és vidékének tájházai*. (Benedek Csabával közösen) Szolnok, 2005.
- *A Jászságtól Beregig*. Az Észak-Alföld régió népművészete CD-rom Szolnok, 2005.
- *Török folklór archívum*. CD-rom Szolnok, 2006.
- *Lále*. Hagyományok a mai török társadalomban. Az emberélet fordulóinak népszokásai. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok közleményei 62. Szolnok, 2006.

- *Karcag* (kismonográfia). Kunsági Téka 1. Karcag, 2006.
- *Nagykunsági néprajzi tanulmányok*. Karcag, 2007.
- *Népviselet a Nagykunságon*. Karcag, 2010.

1985 óta kutatóként részt vesz a Jászkunság Műhely alkotócsoportban, amely a történeti Jászkunság kultúrájának kutatását vállalta fel, s háromévenként komoly szakmai konferencián számot ad a legfrissebb kutatási eredményekről. A Nagykunság és a rokon népek népi kultúrájának feltárása, megismertetése és huzamosabb időn át magas színvonalon végzett kutatómunkája elismeréseként 2010-ben Nagykunságért-díjban részesült.

DR. BELLON TIBOR
tanszékvezető, etnográfus

1941. január 1-én született Nyíradonyban, szülei: Bellon Mihály bádogos mester és Gyarmati Anna. Középiskolai és egyetemi tanulmányait Debrecenben végezte. A Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán 1964-ben szerzett diplomát magyar-néprajz szakon. Még egyetemistaként írta első néprajzi tanulmányát Nyíradony határhasználatáról, az írás 1965-ben jelent meg az *Ethnographia* hasábjain. Frissen végzett etnográfusként 1964-ben a *Győrffy István Nagykun Múzeum* igazgatójának nevezték ki, a múzeumot 1994-ig vezette. 1989 februárjában mellékállású egyetemi adjunktus lett a szegedi egyetem Néprajzi Tanszékén, a folklórkutató Ferenczi Imre mellett az anyagi kultúra, az életmód és a társadalomnéprajz témaköreit oktatta. Ferenczi váratlan halála után megbízott tanszékvezető (1989–1991), 1994-től főállású egyetemi docens, majd 1998-tól haláláig tanszékvezető.



1994 és 1997 között a Magyar Néprajzi Társaság főtákará, 1997-től az MTA Agrártörténeti és Faluszociológiai Szakbizottságának, 1999-től pedig az MTA Néprajzi Bizottságának tagja.

Terepmunkái során bejárta a Kárpát-medence szinte minden vidékét, számos televíziós néprajzi dokumentumfilm és -sorozat (*A Tisza, Örökségünk, Gyökerek*) szakértője, szerkesztő-riportere volt. Több évtizeden át kutatta a Tisza menti települések néprajzát, a víz és ember kapcsolatát, az ártéri gazdálkodást. A témáról írt történeti-ökológiai szemléletű munkája – amit akadémiai doktori értekezésnek is szánt – sajnos már csak posztumusz kötetként jelenhetett meg.

Szakmai tevékenysége mind a muzeológia, mind a tudományos kutatómunka területén szorosan kapcsolódik a Nagykunsághoz. A táj népeletét, vizsgálatában jelentős szerepet vállaló kutatók munkásságát állandó illetve időszakos kiállítások formájában igyekezett a

nagyközönség számára bemutatni. 1973-ban nyílt meg a „Nagykunsági krónika” című történeti-néprajzi, 1984-ben pedig a Györffy István életpályáját végigkísérő tárlat. Bellon Tibor tevékenységéhez fűződik ezen kívül a helyben megőrzött, műemlékileg helyreállított „nagykunsági tájház” berendezése is. Igazgatósága alatt az intézményt a jelenlegi épületbe költöztette, a múzeumot pedig a tudományos kutatások illetve a helyi művészeti élet központjává tette. Konferenciákat szervezett Györffy István születésének 90. és 100. évfordulóján, „Nagykunsági füzetek” címmel kiadványsorozatot adott ki. A Nagykunságban végzett terepmunkája során a jelentős mennyiségű tárgyi anyag gyűjtése mellett nemcsak a levéltári források elemzésére tett kísérletet, hanem a recens néprajzi jelenségek vizsgálatára is nagy hangsúlyt fektetett. Az egyetemi doktori fokozat megszerzése után öt évvel, 1973-ban jelent meg értekezése, amely a *Karcag város gazdálkodása - Földművelés* címet viselte. 1979-ben látott napvilágot a Gondolat Könyvkiadó gondozásában a táj népeletét bemutató *Nagykunság* monográfia. Az 1991-ben megvédett kandidátusi értekezését 1996-ban tette közzé, amelyben a Nagykunság 18–19. századi állattartását próbálta értelmezni levéltári források bevonásával. Györffy István munkáját, a *Nagykunsági krónika*-t sajtó alá rendezte és utószóval látta el. Társzerkesztői közreműködésével jelent meg 1987-ben az Európa Könyvkiadónál a Szolnok megye népművészete című kötet, amelyben több fejezet elkészítése is a nevéhez fűződik. Tudatosan próbálta felkarolni a Nagykunság népi alkotóit, akiknek a munkáiból kiállításokat is rendezett. Aktív szerepet vállalt a népi iparművészeti termékek értékelésében, zsűrizésében. Bellon Tibor munkássága méltó folytatása a táj kutatásában maradandót alkotó elődök örökségének, amelyet igyekezett pályafutása során újabb források hasznosításával újraértelmezni és továbbgondolni.

5 legjelentősebb munkája:

- *Karcag város gazdálkodása.* Földművelés. Szolnok, 1973.
- *Nagykunság.* Budapest, Gondolat, 1979.
- *Karcag és a Nagykunság.* Szolnok, 1983.
- *Beklen.* A nagykunsági mezővárosok állattartó gazdálkodása a XVIII–XIX. században. Karcag, 1996.
- *A Tisza néprajza.* Ártéri gazdálkodás a tiszai Alföldön. Budapest, 2003.
(Sajtó alá rend. ifj. Bellon Tibor és Szilágyi Miklós)

Díjak, kitüntetések:

- 1985. Magyar Néprajzi Társaság Szűcs Sándor Tájékutató díja
- 1992. Móra Ferenc díj
- 1995. Nagykunságért-díj
- 2000. Karcag város díszpolgára

Irodalom:

- Szilágyi Miklós: Bellon Tibor 60 éves. In.: Barna Gábor (szerk.): Társadalom, kultúra, természet. Tanulmányok a 60 éves Bellon Tibor tiszteletére. Karcag–Szeged–Szolnok, 2001. 11–14.
- Szilágyi Miklós: Bellon Tibor. In.: Bodó Sándor - Viga Gyula (főszerk.): Magyar múzeumi arcképcsarnok. Budapest, Pulszky Társaság –Tarsoly Kiadó, 2002. 76–78.

- Barna Gábor – Juhász Antal – Pusztai Bertalan: *A néprajz szegedi műhelye*. Szeged, SZTE Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék, 2004.

CSÍKOS SÁNDOR
színművész, színházigazgató

Csíkos Sándor Jászai-díjas színművész 1941-ben született Karcagon, régi karcagi család tagjaként. Nagyapja Csíkos János a Közbirtokosság pénztárosa volt, édesapja Csíkos Sándor 1948-ig demokratikusan megválasztott képviselője volt ennek a körzetnek, tagja a Nemzetgyűlésnek az akkori Kisgazdapárt képviselőjében.

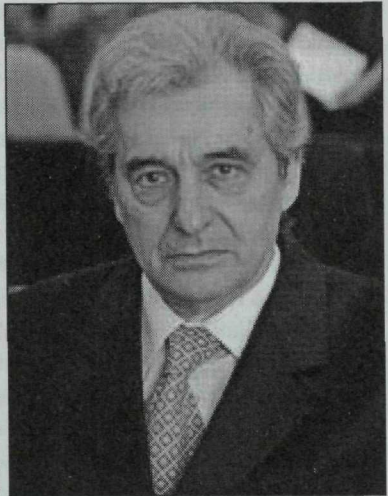
Az általános iskolát a karcagi volt „fiú iskolában” végezte, tanulmányait a helyi gimnáziumban kezdte meg, ahonnan 1957-ben eltanácsolták az októberi forradalomban való részvétele miatt, így középiskolai tanulmányait Debrecenben fejezte be.

Egy évig volt segéd munkás a TITÁSZ helybeli ki- rendeltségén, majd felvételt nyert a Színház és Film- művészeti Főiskolára, melyet 1965-ben végzett el. Jeles és híres osztályba járt, osztálytársai voltak Juhász Jácint, Kozák András, Szilágyi Tibor, Almási Éva, Csomós Mari. Szívesen emlékszik vissza tanáira, Simon Zsuzsára, Vámos Lászlóra és különösen Gáti József-re, beszéd- tanárára, aki csiszolta és pallérozta a Kunságból hozott tiszta beszédét.

Tizennégy évet tanított a debreceni Ady Gimnázium drámatagozatán. Számos, orszá- gosan is ismert művész került pályára tanítványai közül, így Eszenyi Enikő, Szarvas József, Keresztes Tamás. Tagja volt az egri, a miskolci és a győri színházaknak. A leg- hosszabb időt Debrecenben és Nyíregyházán töltötte. Három évig volt a nyíregyházi Mó- ricz Zsigmond Színház igazgatója, megszakításokkal 25 évet töltött a debreceni Csokonai Színháznál, melynek jelenleg is tagja. A Csokonai színház igazgatói kinevezést is elnyerte.

Pályája során számos kortárs magyar drámaíró művében játszott és szerzett barátokat, többek között Hubay Miklós, Száraz György, Szakonyi Károly, Gyurkovics Tibor is elis- merte alakításait.

Legbüszkébb Németh László, Ratkó József és Szabó Magda elismerésére. A magyar történelem jeles alakjait jeleníthette meg: játszotta Németh László Széchenyijét, Ratkó – Segítsd a királyt című drámájában István királyunk alakját jelenítette meg. Szakonyi Károly művében Kossuthot alakította. Hét Szabó Magda darabban játszott, a nyolcadikat rendezte. Az író mindig a legnagyobb elismerés hangján szólt játékaról. A legnagyobb örömét a magyar drámai hagyomány egyik legjelesebb művében Madách Imre „Az ember tragédiája” című darabban, Lucifer szerepének eljátszása adta. Minden magyar színész álma Ádám vagy Lucifer eljátszása. Ezt a szerepet Csíkos Sándor több mint 130-szor ját-



szotta Debrecenben és a Nemzeti Színházban. Az a megtiszteltetés érte, hogy 2000. április 7-én a Tragédia Nemzeti Színházbeli 1500. előadásán is ő játszhatta Lucifert.

Számos jeles kitüntetést kapott; két ízben Csokonai-díjat, Kölcsey-díjat Debrecenben, Szabolcs-Szatmár Megye Művészeti díját, a Kölcsey Társaság Emlékérmét. Immár több mint 10 éve minden évben a Magyar Kultúra Napján a szatmárcsekei templomban ő mondja el a Himnuszt. Országos elismerései a Jászai-díj, a Magyar Köztársaság Lovagkeresztje, és számára a legkedvesebb a Kazinczy-díj, amelyet szép magyar beszédéért kapott.

Csíkos Sándor mindig is büszkén hangoztatta „karcagiságát”, származását, s benne az örökölt erkölcsi parancsokat: a becsületet, hazaszeretetet, kitartást. Igen jól ismeri a karcagi hagyományokat, a Nagykunság történetét. Édesanyja a kunhímező művésze volt, a „Népművészet mestere” címmel tüntették ki.

A Kunsághoz való kötődését jelzi az is, hogy Berekfürdőn – ahol szabadidejét gyakran tölti – kunkapitánnyá választották. Kunkapitányként ő kezdeményezte a Nagykun Vers- és Prózamondó Verseny Berekfürdőben való megrendezését, amelyet azóta több alkalommal szerveztek meg nagy sikerrel. Rendszeresen fellép a nagykun települések rendezvényein, elsősorban a Karcagon és Berekfürdőn rendezett ünnepeken. Verset mond, előadói estet tart, műsorokat szervez és rendez. Az 1848/49-es forradalom és szabadság 150. évfordulója alkalmából nagyszabású történelmi játékot rendezett Karcagon, majd 2000-ben a millennium tiszteletére szintén az ő jelentős közreműködésével valósulhatott meg az „Oratorikus játék a kunok évszázadaiból” című szabadtéri rendezvény.

Több évtizedes, rangos, országos hírű művészi pályafutásáért, 2006-ban a Nagykunság kulturális életében végzett kiemelkedő tevékenységéért, a Nagykunság hírének öregbítéséért Csíkos Sándor Jászai-díjas színművész a Nagykunságért-díj kitüntetésben részesült.

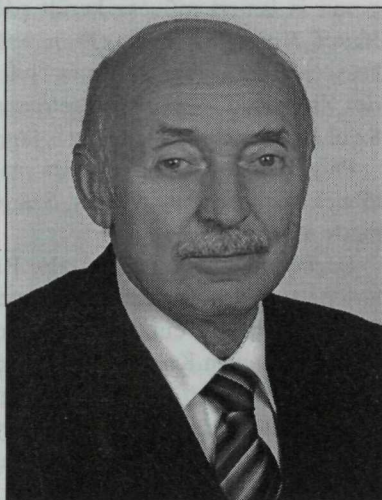
DR. DUCZA LAJOS

ny. főiskolai docens, helytörténet-kutató

Egész élete a Nagykunsághoz, azon belül is Kisújszálláshoz köti. Ósei városalapító redemptus gazdák. 1942-ben itt született, tanult és dolgozik.

Különböző funkciói miatt a város felnőtt lakosságának nagy részét, szakmája miatt egész határát jól ismeri. Debrecenben végzett az Agrártudományi Egyetemen 1965-ben. Visszatérve a városban többször átalakuló mezőgazdasági szövetkezetekben dolgozott közel 25 évet.

1990-ben a város első demokratikusan választott polgármestere lett. Két ciklus után Mezőtúron a Tessedik Sámuel Főiskola docenseként tanított 2005-ig. Tanári diplomát 1972-ben, mezőgazdaság-tudományi doktori minősítést 1977-ben szerzett a gödöllői egyetemen. A várostörténet gyerekkora óta érdekelte. Az egyetem el-



végzése után 1965-től kapcsolódott be a közéletbe. Az akkor megjelenő „Kisújszállás és Vidéke” című havilap szerkesztője. Tagja lett a Zsoldos István által 1982-ben létrehozott „Múzeum-baráti kör”-nek. Helytörténeti gyűjtőmunkát végzett. Részt vett a Pálóczi Horváth András régész folytatta terepbejáráson, az 1983-as kontai ásatáson. 1987-ben alapító tagja lett a Városvédő és -Szépítő Egyesületnek.

Polgármesterként két ciklusban elnöke a Nagykun Együttműködési Társulásnak.

A városért végzett munkájáért 1990-ben Pro Urbe díjat kapott, 1999-ben Gaál Kálmán-díjat, a Nagykunságért díjat 2000-ben vehette át.

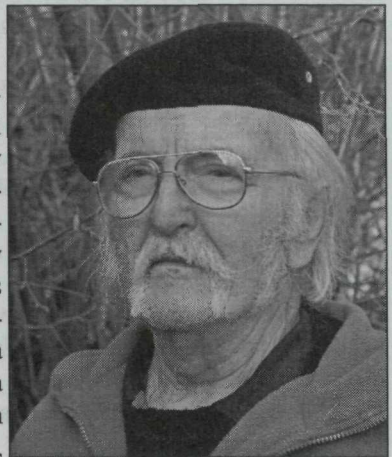
Polgármesteri idejében, 1992-ben kezdte meg a kisújszállási Nagykun kalendárium szerkesztését, melynek napjainkig főszerkesztője. 1995-től sorozatszerkesztője a városi Helytörténeti Füzeteknek, ebből 2010 végéig 26 kiadvány jelent meg. Ezek közül többnek szerkesztője, így a következő köteteknek:

- *1848/49 emlékezete a Nagykunságban*. Kisújszállás, 1998
- *A Nagykunság európai értékei*. Kisújszállás, 2005
- *Kisújszállási Városvédők*. Kisújszállás, 2007
- *Rekviem egy közösségért*. A kisújszállási zsidóság története. Kisújszállás, 2010

Főiskolai docensként állattenyésztés tantárgyat tanított, kutatási eredményeként a klíma-vizsgálatról és a sertés mélyalmos sertéstartásról több publikációja jelent meg szakfolyóiratokban (pl. a Sertés című szakfolyóiratban, 2005-ben). Szakmai és önkormányzati munkáját 2009-ben Jász-Nagykun-Szolnok Megyéért díjjal ismerték el. 2000-ben Nagykunságért-díjat kapott. 2006 és 2010 között Kisújszállás város alpolgármestereként főleg a kulturális élet szervezésével, civil szervezetekkel foglalkozott. Jelenleg tiszteletbeli elnöke a Városvédő és -Szépítő Egyesületnek; a Városi 48-as Olvasókörnek 1972-től tagja, és a Nagykun Szellemi Műhelynek résztvevője. Örömmel dolgozik közösségben és közösségért. Várostörténeti publikációkat ír, 2010-ben hatodik alkalommal választották meg választóköreze képviselőjének.

FÜLEKI GÁBOR festőművész, tanár

Szülőföldje a Nagykunság. Túrkevéen született 1933-ban. Szülővárosát életében kétszer hagyta el, szegedi tanulmányai alatt és pályakezdő tanárként néhány évig Szabolcsban dolgozott. Így festészetének témavilága szorosan kapcsolódik az Alföldhöz. Nagy szeretettel kereste és találta meg lépten-nyomon a „Nagy Semmi” számtalan szépségét. Az évszakok újabb és újabb arculatát mutatta felé. A végtelen puszták lelkivilága, lélegzete vezette ecsetét. A nyári tikkasztó puszták tippanos forró lehelete épp oly sok témát adott, mint a téli végtelen sokszínű fehérsége. Ha a semmi közepén egymagában festeget, alkot, úgy érzi nincs egyedül,



de nem tudni ki vagy mi a társa; a csend-e vagy a nagy Alkotó Társ? Vagy a szöcskék, lepkeszárnyak zizegése, vagy a varjak lesik lépteit? Az évezredek földillata kíséri.

Szülei, nagyszülei is a Kunság fiai voltak. Édesanyját is kényszerítette sokszínű környezete, hogy megörökítse a délibábosan remegő pusztalétet. Édesanyjától nem csak szép magyar nyelvünket tanulta, de a festés szeretetét és tiszteletét is. Tudását végül is állandó önképzéssel (irodalom, alkotótáborok) és a Szegedi Tanárképző rajzszakán tökéletesítette, de soha sem sikerült szerinte a tökéletességet megközelítenie.

A tanári munka mellett minden szabadidejét festéssel töltötte. Alapító tagja volt a Kevi Körnek, amelyben a szobrász, a festő, a keramikus, a fotós, a költő művészete a „szikes” közös gyökérből táplálkozott, és ahol évtizedeken át nemes vetélkedés folyt a letisztult, lényegi ábrázolás felé, megtartva a téma „miért szép” tulajdonságait.

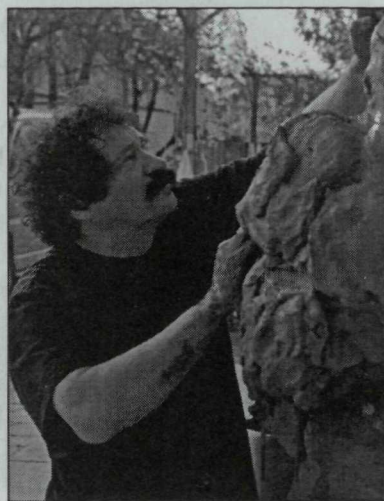
Sokféle alkotói módszerrel, stílussal megismerkedett, de mindig a szeretett valóságból kiindulva és oda visszatérve alkotott. A puszta hatalmas misztériuma élteti, gyönyörködteti mindennapjait. A természet csodálatos szépségeinek számtalan megnyilvánulására szeretné figyelmünket irányítani tájképein, csendéletein és portréin. Ecsetvonásai nyomán megjelennek a Berettyó-parti öreg füzek, hol szikkadt, hol tavaszi vizektől tocsogós rétek és legelők, a pipacsoktól harsogó május, a hóban keresgélő varjak, a magányos gémeskutak, a távolba vesző apró tanya-reliktumok, a folyton valamire váró kunsági szikkadt emberarcok. Több évtizedes rajztanári és festői munkásságával igyekezett tanítványai és környezete ízlését formálni, és a szülőföld szeretetére, megbecsülésére nevelni. Sok-sok egyéni és kollektív kiállításon vett részt 1970 óta: Kevi Kör őszi tárlatai Túrkevéen, a nagykun városok alkotóinak kiállításai, Lakitelek, Abádszalók, Budapest, Szolnok, Sarkad, Nagyszalonta, Szekszárd, Parádfürdő. Munkái külföldre is eljutottak, Svájcba, Hollandiába, Németországba, Romániába. A nagyközönség szeretetén, megbecsülésén túl néhány díjban is részesült: Megyei Művészeti díj, 2004; Nagy-kunságért díj, 2008. A nagykun városok kiállításain is több alkalommal részesült elismerésben.

GYÖRFI SÁNDOR

Munkácsy - díjas szobrászművész

Szakmai életút, díjak, elismerések:

- 1951: Karcag
 1965–1969: Képzőművészeti Gimnázium Budapest.
 Mestere: Borbás Tibor
 1973–1978: Magyar Képzőművészeti Főiskola.
 Mesterei: Mikus Sándor,
 Rátonyi József, Somogyi József
 1978–1981: Nyíregyháza - Sóstói Éremművészeti
 Symposium alkotótelepi
 tanácsának tagja, 1983-tól napjainkig
 művészeti vezetője.



„NAGYKUNSÁGÉRT” –DÍJASOK

1983-tól a Mezőtúri Homo et Natura képzőművészeti alkotótelep művészeti vezetője.

Mindkét művésztelepen az általa szervezett viaszveszejtési szoboröntés, mint alkotói módszer válik ismertté s gyakorlattá, iskolateremtő tevékenységé.

Főbb tevékenysége a köztéri szobrászat. Több mint 150 felállított mű, emlékmű bizonyítja ezt. Ezek közül néhány:

- Kubikus emlékmű. Mezőtúr, 1988
- Kun pieta. Karcag, 1992
- Magyar Golgota. Szolnok, 1993
- Szent László lovasszobra. Kisvárda, 2001
- Nagykun Milleniumi emlékmű. Karcag, 2001
- Avianói Boldog Márk. Budapest, 2006

Györfi Sándort kiállításokon kispasztikái és érmei képviselik.

Díjak, elismerések:

1977: Művészeti Alap tagja, 1980 Magyar Képzőművészek Szövetsége tagja

1978–1981: Derkovits ösztöndíjas

1979: Hatvani Portrébiennálé Bronzdiploma, 1983: Ezüstdiploma

1981: Szolnok Megyei Művészeti díj

1985: Művelődési Minisztérium Szobrászati Nívódíj

1986: Munkácsy Mihály-díj

1987: Szabadtéri Szoborkiállítás -díja Salgótarján

1990: Debreceni Tárlat díja

1991: Pro Urbe Mezőtúr

1993: Jász-Nagykun-Szolnok Megyéért-díj

1994: Karcag Díszpolgára

1998 Mednyánszky László-díj

2001: Tiszteletbeli Nagykun Kapitány (hagyományörző cím)

2001: Magyar Művészetért-díj

2001: Nyíregyháza Város Pro Arte aranyérme

2003: Szervátiusz Jenő-díj

2004: Karinthy Szalon Móricz Pályázat Fődíja

2004: Symposion Társaság díja

2004: Szegei Nyári Tárlat díja

2004: Zempléni Tárlat díja

2004: Civis Művésztelep díja

2005: Képzőművészeti Triennálé díja, Szolnok

2006: Honvédelemért - díj

2007: Nagykunságért - díj

2007: Prima - díj, Jász-Nagykun-Szolnok Megye

2008: Pro Urbe Székelykeresztúr

2009: Mezőtúr város díszpolgára

2009: Munkássága Magyar Örökség-díjas

2010: Helvécia Díszpolgára

Művei közgyűjteményekben:

Damjanich Múzeum – Szolnok, Déri Múzeum – Debrecen, Bronzplasztikai gyűjtemény – Galánta, British Museum – London, Vatikán – Róma, Művésztelepi gyűjtemény – Tenno, Mezőtúri Művésztelep gyűjteménye, Városi Galéria - Nyíregyháza, Jósa András Múzeum – Nyíregyháza, Sárospataki Képtár, Györffy István Nagykun Múzeum – Karcag, Finta Múzeum – Túrkeve, Galéria – Dunaszerdahely, Múzeum – Lendva stb.

Köztéri szoborpályázat I. díját több mint 20 alkalommal nyerte el.

HORVÁTH GYÖRGY

hagyományőrző, tiszteletbeli kunkapitány

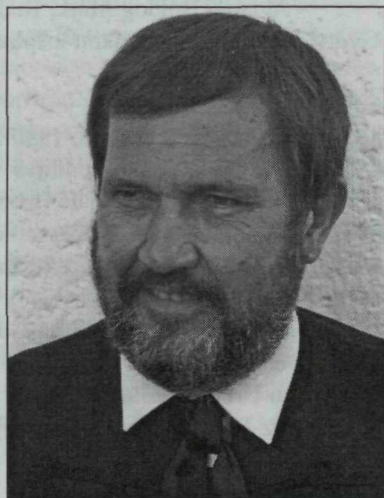
Horváth György Kisújszálláson született 1953-ban. Azóta is szülővárosában él és a Nagykunság értékeinek, hagyományainak letéteményese. Különösen a Kunság legarchaikusabb történeti hagyománya, a lovashagyományok, lovas íjászat és a huszárhagyományok felélesztése területén szerzett elévülhetetlen érdemeket.

Neki köszönhetően szülővárosa, Kisújszállás, ma a nagykun városok között a lovas-íjászversenyek és fogathajtó versenyek legrangosabb helyét vívta ki. A lovasíjász-versenyek a Világkupa rendezvénysorozat pontszerző versenyei, ahol a kisújszállási csapat a nemzetközi mezőnyben is kimagasló eredményeket tud magáénak.

Horváth György több mint egy évtizede rendezi a Kun Viadalt, amely már nemcsak Kisújszállás, hanem a térség kiemelt turisztikai látványosságának számít. A Magyar Turizmus Rt. Az Észak-Alföldi Régió kiemelt jelentőségű rendezvényei közzé sorolja. A Nagykunság egyetlen olyan három napos lovas rendezvénye, amely a nagykunsági hagyományok jegyében zajlik és a hagyományőrzők nem bemutatót tartanak, hanem versenyben mérik össze tudásukat.

A lovasíjászat mellett a kunsági lovas hagyományokat igyekszik teljességükben bemutatni. Így a huszárságot, a történelmi lovasjátékokat, a lovasbirkózást, (ebből évente versenyt is rendez), de, hogy a közelmúlt hagyományait is említsük, a szüreti felvonulást, aratófelvonulást, és közreműködője a nemrégiben újjáélesztett hagyománynak, a kunkapitányválasztás ceremóniájának.

Vezetésével méltón képviselik Jász-Nagykun-Szolnok megyét a lovas világtalálkozókon, a legutóbbin, a Szarvason 2005-ben rendezett III. Lovas Világtalálkozón a Nagykun Nádor Huszár Bandérium II. helyezett lett.



A kulturális örökség iránti tiszteletből szülővárosa 2000-ben kunkapitánnyá választotta. Azóta minden nagykun város választ kunkapitányt. 2003-ban megalakította a Nagykun Kapitányok Tanácsát, amely vezetőjének, nagykun főkapitánynak választotta.

Györfi Sándor szobrászművész, Karcag kunkapitánya kezdeményezésére megalapították az Illéssy János-díjat, amit minden évben Kisújszálláson adnak át olyan személynek, aki a Nagykunság hagyományainak ápolásában kimagasló érdemeket szerzett.

Horváth György 1995-ben Magyarországon elsőként szervezett Kisújszálláson Lovas tájékoztató versenyt, ami azóta népszerű lovas-sporttá fejlődött és az ország több pontján rendeznek ilyen versenyeket. A kulturális és természeti értékek megőrzéséért a Henry Ford Európai és Kulturális Örökségért díj elismerő oklevelét kapta 1999-ben. A hagyományörző munkájáért a Honvédelmi Minisztérium „A honvédelemért” kitüntető címet adományozta 2003-ban. 2001-ben megalapította a Nagykun Nádor Huszár Közhasznú Kulturális Egyesületet, amely e vidék egyetlen olyan közhasznú szervezete, ami a lovas nemzeti hagyományokat örökíti át, s amely túllép a városa határán, hiszen tagjai a Nagykunság egész területéről toborzódtak.

A Nagykun Nádor Huszárok a városi és országos rendezvények szép színfoltjai, az ünnepek méltóságát emelik. Nemcsak hazánkban, hanem külföldön is emlékezetes sikerekkel büszkélkedhetnek, hiszen 2002-ben a Párizsban rendezett Magyar Év megnyitó ünnepségén Horváth György képviselte a nagykunsági huszárokat.

2007-ben Sumenben, a '48-as Kossuth-emigráció utolsó európai állomásán, a Bandérium csapattagjaival részt vett a március 15-i ünnepségen amit a Szófia Magyar Intézet szervezett. Minden évben részt vesznek a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum szervezésében sorra kerülő Élő Magyar Hadtörténelem Hadijátékokban, Nyíregyházán, Szolnokon, Komáromban (a Monostori Erődben). A Széchenyi István élettörténetéről készült „Hidember” című film forgatásában a teljes lovasbandérium részt vett. Több történelmi lovas emléktúrán hol szervezőként, hol csapattagként volt jelen. Ezek közül különösen az 1995-ben az „Őseink nyomában” nevet viselő túra volt kiemelkedő, amely a Káma folyótól Ópusztaszerig tartott. Kezdeményezője és szervezője volt a *Pacséri emléktúrának*, amelyet 2006-ban a bácskai kirajzás 220. évfordulója tiszteletére tartottak. Végigvonultak a kitelepülő kunságiak útján. Szobrot - Györfi Sándor kunbálványát - adományoztak Pacsérnak. 2009-ben, az I. Kun Világtalálkozó tiszteletére Kun Történelmi Emlékmenetet szervezett és a Nagykun Nádor Bandérium élén végigvonult a Rádnai-hágótól a karcagi Kun emlékhelyig azon az útvonalon, amelyen valaha a kun őseink jöttek. A mintegy 600 km hosszú utat 10 nap alatt tették meg.

A Kunszövetség alapító tagja és az ügyvivő testületi tagként segíti a szervezet munkáját. 2007-ben a Magyar Huszár- és Katonai Hagyományörző Szövetség alelnökének, a Honfoglalás-kori korszak vezetőjének választották. Az országos lovasrendezvények programjainak rendszeres szervezője és résztvevője.

Horváth György példamutató életével, munkájával a Nagykunság kulturális örökségét ápolja és adja tovább, a köré szerveződő fiatalok megtanulják azokat a nemzeti értékeket, amely hozzásegíti őket ahhoz, a vidék igazi otthonukká váljon. A nagykun városok polgármestereiből álló grénium 2008-ban Nagykunságért-díjban részesítette.

JÓZSA LÁSZLÓ
tanár, helytörténet-kutató



Redemptus eredetű család egyetlen gyermekeként látta meg a napvilágot 1931. május 23-án, a Jász-Nagykun-Szolnok megye területén fekvő Körös-parti kisvárosban, Kunszentmártonban. Édesapja Józsa Antal, 15 holdon gazdálkodó kisbirtokos, édesanyja Árvai Julianna. Az elemi és polgári iskola elvégzése után a nagy múltú egri érseki római katolikus tanítóképzőbe iratkozott, melyet 1948-ban államosítottak. Az 1950-51. tanév végén tett összevont érettségi és tanítóképesítő vizsgát, ezt követően a szegedi pedagógiai főiskolán magyar-történelem szakos általános iskolai tanári végzettséget szerzett. Pályafutása során mindössze két munkahelye volt: először a tiszaföldvári, majd 1957-től 1991-ig, nyugdíjba vonulásáig a kunszentmártoni Deák Ferenc utcai általános iskolában tanított. 1957-ben kötött házasságot Bereczki Erzsébet postatisztviselővel. Három gyermekük született: Mónika 1958-ban, László 1962-ben, Ildikó 1963-ban.

Helytörténeti kutató munkája elemi iskolás évei színhelyén, a kunszentmártoni Deák Ferenc utcai általános iskola (helyi szóhasználattal: a „nagyiskola”) évszázados falai között kezdődött. A város legrégebbi oktatási intézményének 130 éves történetét feldolgozó írásműve 1968-ban önálló kötetként jelent meg. Ettől kezdve minden szabadidejét a levéltári-könyvtári bújárásnak szentelte.

Diákkori példaképével, a polihisztorként ismert Turcsányi István tanár úrral és az akkor még ifjú Barna Gáborral létrehozta a helytörténeti múzeumot, amely napjainkban, szakszerű vezetés mellett a város nagykun hagyományainak, valamint tárgyi emlékeinek hivatott őrzője és átörökítője.

Oktatás- és nevelőtörténeti kutató munkája a helyi óvodák történetének részletes feldolgozásával, majd az iparostanonc-képzés százéves múltjával foglalkozó terjedelmes tanulmány elkészítésével teljesedett ki. (Utóbbi a „100 éves a szakmai képzés Kunszentmártonban” című jubileumi kötet 9–53. lapjain jelent meg az 1989. év folyamán.) A későbbiekben rendszeresen megjelenő írásai és önálló könyvei a szülőváros hagyományvilágát tárják az olvasók elé: Kunszentmárton utcanevei (1990), A Kunszentmártoni Önkéntes Tűzoltó Testület története 1892–1992., Karmeliták Kunszentmártonban (in.: Barna Gábor szerk. Szerzetesrendek az Alföldön. 1993.). Józsa László szerkesztette 1993-ban és 1994-ben a Tiszazugi Kalendáriumot. 1995-ből való Mesterszállás története az önálló község megalakulásáig című tanulmánya (in.: Mesterszállás – Fejezetek a község történetéből. Szerk. Barna Gábor). A Szegedi Tudományegyetem Néprajzi Tanszéke adta ki 1999-ben a kunszentmártoni kápolnák, szakrális témájú szobrok, keresztek és temetők részletes bemutatását szolgáló „Megszentelt kövek”, majd 2009-ben a kunszentmártoni római katolikus templom történetét és művészi értékeit elemző „Isten hajléka az emberek között”

című vaskos kötetét. Másfél évtizede rendszeresen részt vesz a Barna Gábor által szervezett szegedi szakrális néprajzi konferenciákon, ahol előadásokat tart. Ezek, a tanácskozások teljes anyagát tartalmazó kötetekben folyamatosan megjelennek: Kunszentmárton múlt századi szentembere: Ökrös József. In.: Szentemberek – a vallásos élet szervező egyéniségei. 1998., XVIII. századi hímezett Mária-képek a kunszentmártoni Nagytemplomban. In.: Boldogasszony–Szűz Mária tisztelete Magyarországon és Közép-Európában. 2001., Szent Márton tisztelete egy alföldi kun városban. In.: A szentisztelet történeti rétegei és formái. 2001., A Szentháromság tisztelete Kunszentmártonban. In.: „Oh, Boldogságos Háromság”. 2003. Idő és emlékezet – Az emberi élet rögzített pillanatai. In.: Idő és emlékezet – Tanulmányok az időről az ezredfordulón. 2005., A kunszentmártoni keresztek, mint a könyörgő körmenetek állomásai. In.: Kép, képmás, kultusz. 2006., Ministráns hagyományok Kunszentmártonban. In.: Rítus és ünnep. 2010. Írásai ezen kívül a helyi és a megyei újságokban, illetve a Honismeret és Redemptio hasábjain, valamint az Egyháztörténeti Enciklopédia (Esztergom), a Documenta Savariensia (Szombathely) és a Magyar Katolikus Lexikon kötetekben jelentek meg.

Ünnepségek, iskolai vetélkedők szervezésében, megemlékezések lebonyolításában működik közre, elfelejtett évfordulókra hívja fel a város figyelmét. Gyakran felkéri ünnepi beszédek tartására. Kunszentmárton történetéről, a jász és nagykun hagyományok tárgyköréből nemcsak lakóhelyén, hanem jeles intézmények meghívására Budapesten, Szegeden, Szolnokon, Jászapatiban, Jászberényben, Tiszafüreden, Esztergomban és Szombathelyen tartott előadásokat.

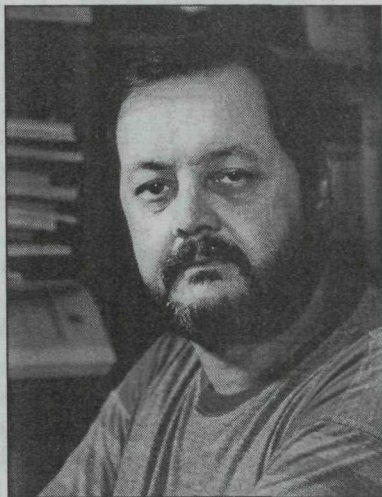
Szülővárosa 1997-ben Pro Urbe díjjal ismerte el munkásságát, a Nagykun Települések Tanácsa pedig 2001-ben kutató és alkotó tevékenysége elismeréseként számára ítélte a Nagykunságért-díjat. 2005. augusztus 20-a óta Kunszentmárton város díszpolgára. Józsa László munkássága – dr. Barna Gábor méltató szavai szerint – „építő köve lehet a helyi történelmi emlékezet kiformálásának is.”

KÖRMENDI LAJOS író, költő, publicista

Körmendi Lajos 1946. június 6-án született Karcagon, és 2005. január 1-jén hunyt el Karcagon.

Szellemi organizátora volt Karcagnak, Berekfürdőnek, de az egész Nagykunságnak, „Barbaricum-Magyarországnak”. A Nagykunsághoz való kötődés-kötés valaha élt legnagyobb írója, költője, irodalmi, lelki szervezője távozott vele közülünk.

Volt Karcagon mélyépítő technikus, könyves bolti eladó, újságíró, művészeti előadó, könyvtáros, gimnáziumi tanár, képviselő, alpolgármester, könyvkiadó. Rendszeresen írt a megyei és országos lapokba, folyóiratokba. Hét évig a megyei Jászkunság főszerkesztője



volt. Származását tekintve nem volt kun, apai ágon magyar, anyai ágon sváb, de e nép értékei és saját elhatározása kunná tették a Nagykunság fővárosában. Kun voltát még az első kötete, a *Barbaricum* megjelenése előtt felvállalta: „Én a Nagykunságban születtem, büszkén vallom, hogy kun vagyok.” Kötetcímadó ódájában kijelöli körmendis egyéni tájegységét, *Barbaricumot*: a költői én mitikus, óriássá növelt, önmegszólító alak, aki Kelet-Közép-Európa (s benne a magyar világ) tájelemeivel mutatkozik be. A kötetben megszólal a Nagykunság: Új érdes nyelven; a neoavantgárd és a vágáns, villonos, bővérű életérzés mellett a kulturális örökség. A mágikus realista Mifelénk-beli táltos-költői szülőföldszerepet mintaadó ma is: a nagykunsági-karcagi tájhaza mikrovilága lenyűgöző.

Körmendi barátaival – a turkológus Mándoky Kongur Istvánnal, a fazekas ifj. Szabó Mihállyal, a szobrász Györfi Sándorral – egy új, modern polgári szemlélet kialakításán fáradozott Karcagon és a Nagykunságon. Mindhárman a kun identitástudat, az erkölcsi tartás ébresztői és erőteljes kifejezői voltak indulásuktól kezdve.

Körmendi elbeszélése, a Művész Pista huszonegye a városszéli *Barbaricum-Magyarországot* fedezi fel az irodalomnak Kocskoron (Karcag álneve). A *Ló a mecsetben* ciklus a „haza-találás” (tartalmában realista, formájában neoavantgárd-posztmodern) poémája, lírai naplója, ahol a költő deklarálja, hogy nincs más hely, nincs más haza, csak a szülőföld. Körmendi példát mutatott azzal, hogy hazajött Karcagra, megtalálni a „kincset”.

A Nagykunság hű fiának két nagy szellemi szerelme volt: a Kunság és a kunok keleti rokonsága. A rokonságot fordításaival és *Kurgán* című lírai bedekkerével is szolgálta.

Körmendi a tárcaművészet nagy megújítója, nagymestere lett. Magánkrónikaival, dátumverseivel új műfajokat teremtett. Nagykunsági kisnovellái, kétpercesei összegyűjtve az *Édes otthon* című posztumusz kötetben jelentek meg: legtöbbjük a közvetlen hétköznapijainkról szól, és etikai ítéleteket vázol fel.

Körmendi megírta *Az együttes szellemet, amely a „leghazafiasabb karcagi könyv”*. Benne olvasható a *Gombos Imréről* szóló Kunsági mikrokozmosz. Ez körmendi legszebb esszéje. Körmendi *Barbaricum-Karcag* múltjából is igyekszik mítoszt teremteni. Ezért felfrissíti, kiegészíti, modern eszközökkel korszerűvé, élvezhetőbbé teszi a mondai hagyományokat *A táltos kincse* meséiben, különösen a *Bengecse*gben. Igen termékeny újságírói, írói, költői munkássága mellett Körmendi önzetlenül, nagy szeretettel, hivatásszerűen foglalkozott a tehetséges fiatalokkal. Az ifjúság mentora volt. Szinte lehetetlen felsorolni írói, a karcagi *Barbaricum Könyvműhely* (1995) létrehozó szerkesztői, szervezői tevékenységét. Az ő nevéhez köthető a *Karcagi Hírmondó* (1988), a *Kunhalom* (1990–1994) újságok létrehozása.

1995-ben ő alapítja meg Karcagon a *Kunhalom Polgári Kört* a város és a Nagykunság polgárai részére. 1999-ben ő hozza létre a *Berekfürdői Nemzetközi Írótabort*, amelynek szellemét ő határozta meg, és haláláig a motorja volt. Hálából 2007-ben Körmendi Lajos Írótabor lett a neve.

2004-ben, nem sokkal a halála előtt így fogalmazta meg kötődését szűkebb hazájához: „Nekem az Ég Oltára a Nagykunságban van. Egész pontosan Berekfürdőn.” Zarándokhellyé vált berekfürdői sírhelyén köbe vésvé: „Jó volt köztetek!”. A fürdő előtti díszkúton simogató, dajkáló hazaszeretetének legszebbik kézjegye:

„Ha Berekben délibáb vár,
ne csodálkozz:
itt lakik a nyár”

Körmendi Lajos legjelentősebb művei:

- *Barbaricum* (versek, 1981)
- *A gyökeres állat* (versek, 1992)
- *Telefax a Megváltónak avagy IV. Louis Bejgliumban* (pedagógiai naplóregény, 1995)
- *Magánkrónikák* (rövidnovellák, 1996)
- *Kurgán* (versek, 1997)
- *A táltos kincse* (mondák, mesék, történetek, 2004)
- *Édes otthon* (kétpérs kisnovellák, 2007)

Legjelentősebb díjai:

- Kölcsey-díj, 1994
- József Attila-díj, 1995
- Petőfi Sándor Sajtószabadság-díj, 1996
- Nagykunságért-díj, 2002
- Csopaki Irodalmi Fesztivál Díja, 2003
- Arany János-díj, 2004

DR. NYÍRI LÁSZLÓ
professzor emeritus, MTA doktora

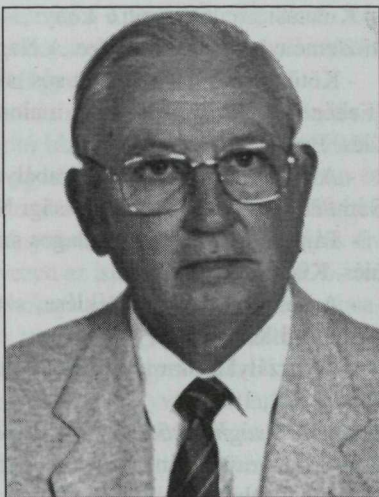
Dr. Nyíri László professzor emeritus a Debreceni Egyetem Kutató Intézetének nyugalmazott igazgatója, az MTA doktora tudományos és oktatói, valamint kutatásszervezői tevékenysége a talajjavítás és talajvédelem fejlesztésére irányult.

1957-ben a gödöllői Agrártudományi Egyetem Talajtani Tanszékén talajvédelmi munkakörben jeles diplomát szerzett. A megkezdett és Dunántúlhoz kötődő tudományos tevékenysége eredményeként:

- A dombvidéki kapáskultúrákat érő vízeróziós károk csökkentésére kidolgozta a róla elnevezett „sorközi barázda” alkalmazásának módszerét (egyetemi doktori értekezés),

- kidolgozta Cser- és Kemeneshát sekély termőréteggű savanyú talajainak hatékonyabb szántóföldi hasznosítására alkalmas talajjavítási módszereket, amelyek lehetővé tették, pl. a lucerna sikeres telepítését és termesztését is (kandidátusi értekezés).

1974-ben elfogadta az ország egyetlen talajjavításra is szakosodott Karcagi Kutató Intézet kutatásszervezést is felkínáló vezetői státusát és megszervezte a „savanyú talajok javítása” kutatási osztályt.



-A több talajra kiterjedő kutatómunkájának hasznosítható eredményeit összefoglaló „Gyakorlati útmutató a kalciumot kis mennyiségben tartalmazó savanyú talajok meszesítéséhez és mélyműveléséhez” címmel (1980) közadott tanulmánya nagyban hozzájárult a központi talajjavítási programok szakszerűbb és szélesebb körű alkalmazásához.

Az Országos Kutatási és Fejlesztési Programok keretében, program valamint témavezetői minőségben is végzett tudományos tevékenysége eredményeként:

- a kapcsolódó tudományterületek együttműködésével Karcagi-pusztán tartamkísérleti kutatóbázist létesített és beindította a kötött szikes szántóföldi talajok nedvességszabályozása lehetőségeinek megállapítására, módszereinek kidolgozására irányuló munkát (MTA doktori értekezés),

- a mézstrágyázás agrokémiai és talajtani paramétereinek pontosításával, módszereinek kidolgozásával, új talajjavításra alkalmas anyagok feltárásával megalapozta az első „Országos Mézstrágyázási Akció” megszervezését és bonyolítását. Munkatársai ezek eredményeiből tudományos fokozatot szereztek. A megye támogatásával kidolgozta és irányította az öntözött talajok védelmére (másodlagos szikesedés, szerkezetromlás, láposodás) alkalmas mérő, értékelő és irányító rendszert,

- egyik kezdeményezője volt az (Alföldprogram) életre hívásának és vezetője a Mezőgazdaságfejlesztési Tudományos Projektjének,

- a Debreceni Egyetem tárgyfelelős professzoraként írt és szerkesztett Földműveléstan c. könyve nivódjában részesült,

- arbarétummá és hivatalos látogatóhellyé (Tájak, korok, múzeumok) fejlesztette a Kutató Intézet parkját.

Kutatási eredményeit 6 könyv, 4 tudományos értekezés és cca 120 hazai és külföldi közleményben foglalta össze. A Nagykunsághoz kötődőek közül:

- Kötött szikes és mélyben sós talajok nedvességszabályozásának kutatási eredményei. (Fehér F.-el közösen) In.: A melioráció szerepe a termelésfejlesztésben. Tudományos ülés. Bp. I. 1985.

- A melioratin nedvességszabályozás és fejlesztésének szükségessége. In.: „Tessedik Sámuel Tiszántúli Mezőgazdasági Napok”. Debrecen, 1986.

- Tájproblémánk a másodlagos szikesedés. „Áldás és átok a víz”. Tudományos Emlékülés. Kisújszállás, 1987.

- Az aszálykárak mérséklése, szántóföldi növénytermesztés (Alföldprogram). Mezőgazdasági Kiadó, Bp., 1997.

- Az aszálykárak mérséklése a kertészetben. (szerk.) (Alföldprogram) Mezőgazdasági Kiadó, Bp., 1998.

Nagykunsághoz kötődő kitüntetései:

1986: Környezetünk védelméért, fejlesztéséért (országos kitüntetés).

1987: Szolnok Megye Nagydíja

1991: Nagykunságért-díj

1996: Pro Regione Alföld

1997: Jász-Nagykun-Szolnok Megyéért Nagydíj.

CS. MOLNÁR ANNA

tanár

Cs. Molnár Anna 1914. július 12-én született Mesterszálláson. Édesapja, Cs. Molnár László az első világháború áldozata lett, 1917-ben Szibériában, egy hadifogolytáborban halt meg. Édesanyja, László Anna háztartásbeli, nehéz körülmények között maga nevelte fel három lányukat, Máriát, Ilonát és Annát. Az általános iskola első négy osztályát Mesterszálláson végezte. Egy elég távoli tanyáról járt be az iskolába, mint akkoriban számtalan kisgyerek, hiszen a község határában ekkor még nagyon sok tanya volt. Kitűnő tanuló volt, így 1924-ben a mezőtúri Teleki Blanka Állami Leánygimnáziumba került tanulni, ahol 1932-ben leérettségizett. Tanulmányait 1934-ben folytatta Szegeden, a Római Katolikus Tanárképzőben, ahol 1936. június 22-én végzett és kapott néptanítói oklevelet. A tanítói pálya kezdetén volt kisegítő, írnok, majd házitanító. Itthon, Mesterszálláson magániskolát szervezett, közben helyettesített. 1941-ben kapott tanítói állást Kévényben, majd 1943-ban Kunszentmártonba került, ahol előbb külterületi, tanyai népiskolában tanított összevont osztályokat. 1945-től a belterületi iskolában felsőtagozatos osztályt tanított és az ott működő ipari iskolában óraadó lett. Majd a budapesti és szegedi Pedagógiai Főiskolán szakosított továbbtanulással megszerezte a matematika, fizika és kémia szakos szaktanítói oklevelet, utána a matematika-fizika szakos általános iskolai tanári oklevelet. A tanítás és a tanulás mellett ezidőben szakfelügyelő is volt.



Mint munkájában nagyon igényes pedagógus, folytonosan képezte magát a szakmában. Mezőgazdasági gyakorlati foglalkozás tanítására jogosító bizonyítványt is szerzett. 1958-ban a mesterszállási Általános Iskolába helyezték igazgatónak, ebben a beosztásban öt évig dolgozott. Később volt szakmai munkaközösség-vezető és igazgatóhelyettes. 1959-ben összegyűjtötte a községben azokat az asszonyokat és lányokat, akiket a kézimunkázás érdekelt. Számukra heti egy alkalommal foglalkozást szervezett az iskola épületében. 1976-ban vonult nyugdíjba, de korán sem nyugalomba, hiszen bekapcsolódott a különböző társadalmi és tömegszervezetek munkájába, általában, mint vezető, vagy mint vezetőségi tag. A mesterszállási asszonyok részvételével megalakította a Díszítő Népművészeti Szakkört, amely a Kultúrházban, majd 1977-től az újonnan felépült Klubkönyvtárban működött. A szakkörben kiállításokat szervezett, megismertette a tagokat a népművészet értékeivel. Beszélgetésekre, felolvasásokra, TIT-előadások megtartására került sor. Részt vettek a községben lévő társadalmi és kulturális rendezvényeken, ünnepeken, mint a Nőnap, a Mikulás-est és a Karácsony. Azonkívül általában évente egy alkalommal kirándulást szerveztek autóbusszal. Bejárták az egész országot, a különböző tájakat, városokat, természetvédelmi területeket, múzeumokat és templomokat.

1997-ben Cs. Molnár Anna ötvenéves tanítói-tanári pályája évfordulóján gyémántdiplomát vett át Gácsiné Seres Ágnes igazgatónőtől, valamint Molnár Mihály polgármestertől a „Mesterszállás Község Díszpolgára” elismerő címet vette át. Ezeknek nagyon örült. Ez alkalomból a „Falufigyelők” című helyi lapban Kovács János újságíró riportot készített Cs. Molnár Annával, „Lelkek kertjének művelője” címmel. 1999-ben megkapta a „Nagykunságért” díjat, amelyet szintén nagy örömmel fogadott, mert egész életében sokat tett a Nagy-kunság, s különösen Mesterszállás hagyományainak ápolásáért, megőrzéséért, úgy tanárként, mint a kézimunka szakkör vezetőjeként. Írásbeli művei nem voltak, könyvei nem jelentek meg. Személyes emberi, szakmai jelenléte, több évtizedes nevelőmunkája volt az életműve, amelynek során több generáció tanult tőle emberséget, tudást, szépérzéklet és hagyománytiszteletet. Emberi egyéniségéről sokat elárul a fent említett riport következő része:

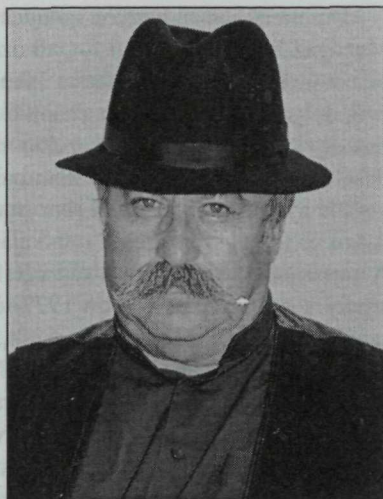
„A Díszítő Népművészeti Szakkörből sok szép emlékeim vannak. Kedvvel gyűjtöttem a színes néphímzésekhez a szép színes hímzőfonalakat. Ezekből most is sok van. Most az egészségem és erőm szabja meg, hogy mit, mikor, hogyan, mennyit csináljak. Régen kedvvel foglalkoztam volna a kertészkedéssel is. Most a foglalkozásból időtöltés lett, mert szeretem a virágokat, bokrokat, fákat, növényeket gondozni, ápolni, szaporítani. Édesanyám szép kerti virágait nevelgetni még most is külön öröm. (...) Szeretnék hálát adni az irgalmas Istennek, akitől életem során a jókat és mindent kaptam. Szeretnék sokat imádkozni, hogy az élet forgatagában elmulasztottakat pótoljam, s sokat imádkozni áldásért, kegyelemért, hogy legyen igazság, béke, szeretet, nyugalom, egyetértés szülőfalumban, hazámban és az egész Földön.”

2001. március 30-án távozott el közülünk, átadva lelkét Teremtőjének. Temetésén szinte az egész község lakossága lerótta kegyeletét a „Nagykunságért” díjas Cs. Molnár Anna, a község díszpolgára emléke előtt.

OLÁH LAJOS helytörténeti gyűjtő

Oláh Lajos 1946. január 8-án született Kunhegyesen a Feketehegy utca 36 sz. házban. Itt éltek apai nagyszülei és a dédnagymamája is. Elsősorban nekik köszönheti, hogy megismerhette a régi pásztoréletet. Dédanyja mesélt az 1876-os árvízről, amit úgy mondott el, hogy a fiatal gyermek szinte a szeme előtt látta a történeteket.

Nagyapja régi kun családból származott, öten voltak testvérek, ő pásztornak szegődött, nanája is pásztorcsaládból származott. Mesélte, hogy a kamrában nagyapja családi legénybotja ott volt a sarokba állítva, és a szűr a padajtóra terítve, hogy télen ne jöjjön be a hideg. Nanájával kijárt a legelőre árvaganét szedni, megfigyelte, hogy ültetett libát. Nagyapját látta birkanyírás közben, vagy azt, ahogy a birkát



fogával herélte, érdekesen szúrta le a birkát, úgy hogy a vére se vesszen kárba. Sokat tartózkodott náluk, addig, amíg nem kezdett iskolába járni. Ez az időszak meghatározó volt a nehéz kunsági élet, a kétkezi munka megismeréséhez, megszeretéséhez.

Édesapja rendőr volt, több településen laktak, Bátorba, Eger mellett egy kis faluban, ahol még az emberek beszédét is alig értette meg, mert tájszólással beszéltek. Ott, egy nyáron tehénpásztor volt, ott kapott élelmet is, így megtapasztalta, hogy más tájegységek lakóinak más a főzési szokása, fő élelme. Ott látta azt is, ahogy a kendert áztatták, a tilolástól a szövésig az egész munkafolyamatot. Majd édesapját áthelyezték Tiszaroffra, itt teljesen más élet folyt, a halászat, a Tiszapart. Ott is dolgozott nyáron a dohánytermesztésben, húzatáskor lóvezető volt.

Jó tanára volt, Karkományi Gyula bácsi, aki sokat mesélt Tiszaroff és Kunhegyes közötti különbségekről. Kunhegyesen sok iparos dolgozott, ellátta a környező településeket,

Tanára adott neki egy szép kis butellát, ez gyűjteménye első darabja, rá van írva, hogy: „Készítette Molnár Lajos fazekasmester Kunhegyes. 1874”. Így a cserépedények iránti vonzalom is kialakult benne.

Szülei elváltak, 13 éves korában jött haza Kunhegyesre, apai nagyszülei nevelték. Nagyapja, sokat mesélt a katonaságról. Őt testvére volt, mind az öt kint volt az első világháborúban és hadifoglyok is voltak, de mind az öten hazajöttek. Ha összejött a család, meséltek a frontról, a hadifogságról.

Édesapja is megjárta a Don-kanyart, majd Budapest ostrománál sebesült meg.

Nagyapja testvérei is neki adták a bajoneteket és a hazahozott emléktárgyakat, fényképeket.

Nyáron elment dolgozni, megismerkedett Csarnai János bácsival (régii kun család), akinek közvetlen leszármazottja, aki haza hozta 1711-ben Rakamazról a kis harangot Kunhegyesre. Sok régi történetet mesélt. Mivel nem volt családja, Oláh Lajosnak adta a családi fényképeket, dokumentumokat.

Oláh Lajos megvásárolta Györfly István, Szűcs Sándor első kiadású könyveit, dr. Fazekas Mihály, dr. Bellon Tibor, dr. Szabó László, dr. Szabó Lajos munkáit, amelyeket ma is szívesen olvas.

35 évig volt gépkocsivezető, anyagbeszerző, bejárta az egész országot, több múzeumot, skanzenet meg tudott tekinteni. A Nagykunság és szűkebb hazája Kunhegyes tárgyi és történeti emlékeit több mint 40 éve gyűjti.

Megjelent munkái:

- *Szolnok megye népművészete* Dr. Bellon Tibor és Dr. Szabó László szerk., 1987 (Oláh Lajos gyűjteményéből több tárgy is pl.: legénybot, fokok, csengők, csatok, juhászkapó, tuskosár stb. szerepel a könyvben.)

- *Kunhegyes fotók és képeslapok tükrében* 1885–1945-ig. 2000-ben jelent meg

- *Kunhegyes képeslapok és fotók tükrében* 1945–1990-ig. 2006-ban jelent meg. Mind a két könyv Oláh Lajos szerkesztésében és gyűjteménye felhasználásával készült.

- *Fényes szurony rózsafa a nyele* (Nagykunsági katonák az Osztrák-Magyar Monarchiában.) című könyv, amit Szabó József János hadtörténésszel együtt állítottak össze 2006-ban

- *Kútvolgyi Mihály „Fénybojtár”*: „Kunsági ízek” című könyvében jelent meg gyűjteménye.

2005 óta a Damjanich János Megyei Múzeum néprajzi pályázati felhívására rendszeresen küld be dolgozatot feleségével, feldolgozva ezzel gyűjteménye egy-egy szeletét.

Kiállítása csak a Nagykunságban volt, első alkalommal 1982-ben, ezt követően több mint 30 alkalommal. A Kunszövetség-nek megalakulása óta tagja.

Kitüntetései:

- „Társadalmi munkáért” kitüntető jelvény arany fokozata. Szolnok Megyei Tanács, 1986. október 9.
- „Szocialista kultúráért” kitüntető jelvény. Művelődésügyi Minisztérium, 1989. augusztus 20.
- Pro Urbe Kunhegyes díj, 1998. március 15.
- Pro Cultura Kunhegyes, 2004. január 22.
- Nagykunságért-díj. 2006. augusztus 20.

DR. HABIL. ÖRSI JULIANNA
ny. múzeumigazgató, néprajzkutató

Örsi Julianna 1950. október 21-én született Karcagon. Általános és középiskolai tanulmányaimat szülővárosában végezte. A Kossuth Lajos Tudományegyetem (Debrecen) történelem-néprajz szakán szerzett egyetemi diplomát. Ugyanott doktorált 1982-ben. A néprajztudomány kandidátusi fokozatát a Magyar Tudományos Akadémiától kapta meg 1992-ben sikeres védeése eredményeként. 2004-ben a Debreceni Egyetemen sikeresen habilitált néprajz-kulturális antropológiából.

Munkáltatója 1974 óta a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok Igazgatósága. 1982-ig a karcagi Györffy István Nagykun Múzeum muzeológusa volt, majd a túrkevei Finta Múzeum igazgatójaként dolgozott nyugdíjba vonulásáig, 2008. szeptemberéig.

Tudományos tevékenységét az egyetemi évei alatt kezdte el. Sikeres tudományos diákköri dolgozata után két tanulmányt is készített, amelyek megjelentek az Ethnographia szakfolyóiratban illetve egy Hajdu-Bihar megyei múzeumi kiadványban. Az 1970-ben megkezdett néprajzi kutatómunkáját azóta is folyamatosan végzi. Magyarország szinte minden régiójában végzett kutatást, de a legtöbb általa megvizsgált kutatópont az Alföldön található. Kutatásai középpontjában mindig az ember és az őt körülvevő közösség áll, legyen az múlt- vagy jelenvizsgálat. Történeti, néprajzi, demográfiai és szociológiai módszerekkel dolgozik. A terepmunkára, levéltári és múzeumi kutatásra épülő tanulmányai elsősorban a Kárpát-medence falusi és mezővárosi közösségeinek 18–20. századi működését elemzik. Különösen sok időt szentelt a család, a vérrokonai kapcsolatok vizsgálatának. Nagyon sokat dolgozott munkaközösségekben, részt vett országos kutatási főirányok témáinak kuta-



tásában. Kutatásai során több tudományos intézettel került munkakapcsolatba az elmúlt évtizedekben (ELTE Szociológiai Tanszék, KLTE Néprajzi Tanszék, KSH Népelességtudományi Intézet, MTA Néprajzi Kutató Intézet, Alföldi Regionális Kutatási Központ stb.). Eddig két az OTKA által is támogatott kutatási projektje volt (A Nagykunság társadalomszervezete a 18–20. században, Házassági kapcsolatrendszerek a Kárpát-medencében). 2001-ben elkészítette a „*Lokális közösségek, vérségi csoportok és az egyén helye, szerepe a változó társadalomban*” című projektet, amely konzorciumban valósult meg. (5/162/2001. sz. NKFP projekt) E kutatások kutatóhelyeken és team-ekben folytak. Projektvezetőként kandidátusokat, Ph.D.-jelölteket és egyetemi-, főiskolai hallgatókat egyaránt bevont a munkákba. 2006-tól ismét szervezett és irányított egy régiós tudományos kutatást (kistérségek összehasonlító vizsgálata), amely 2 évig folyt. Az általa összeállított projekt („*Nemzedékek kutatóúton*” című ROP-3.3.1-05/1-2006-02-0007/37 számú) a felsőfokú intézmények és civil szervezetek összefogásával (Szolnoki Főiskola Műszaki és Mezőgazdasági Fakultása, MTA JNSZ M. Tudományos Egyesület, Túrkevei Kulturális Egyesület) uniós támogatás révén valósult meg.

Folyton tovább képezte magát. Korszerű képzettsége, tudományos munkája és kutatásszervezői tevékenysége eredményeként több intézmény (OTKA: 2003–2006, NKFP: 2005–2010, ÉARFÜ: 2010–, NFÜ: 2009–) felkérte pályázatok bírálatára.

Írásai önálló kötetekben, tanulmánykötetben, monográfiákban, szakfolyóiratokban és népszerűsítő kiadványokban jelentek meg. 9 könyvet írt és 30-at szerkesztett. Tanulmányai száma meghaladja a százötvenet. Publicisztikai írásai többsége városi újságokban jelentek meg. 1996–2002 között főszerkesztője volt a Túrkeve c. önkormányzati lapnak is. 2004-ben elindította a Múzeumpont. Az Észak-Alföldi Régió múzeumturisztikai lapját kiadóként és főszerkesztőként. 2006-tól szerkeszti a Jászkunságot, az MTA Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Tudományos Egyesület folyóiratát.

1990 óta számos nemzetközi konferencián nyílt lehetőség arra, hogy kutatási eredményeit közé tegye (Ausztria, Észtország, Hollandia, India, Izrael, Norvégia, Románia, Szerbia). Hosszabb külföldi kutatóúton Romániában, Szerbiában, Szlovákiában és Udmurtiában járt.

Több nemzetközi és hazai szervezetnek a tagja (International Society for Ethnology and Folklore, International Society for Folk Narrative Research, Magyar Néprajzi Társaság, Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság, Magyar Múzeumi Történész Társulat, Magyar Irodalomtörténeti Társaság, MTA Köztestülete, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Tudományos Egyesület, Magyar Népfőiskolai Társaság, Pulszky Társaság, Györffy István Néprajzi Egyesület, Tiszántúli Történészek Társasága). Vezetőségi tisztséget töltött be a Szűcs Sándor Tájékoztató Alapítványban elnökségi tagként 2009-ig, az MTA Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Tudományos Egyesületben – 2005-től elnök, a Finta Múzeumért Alapítványban társelnök volt 2010-ig, a Túrkevei Kulturális Egyesületben – titkár.

1997–2008 között oktatott néprajz-szociológiát a Szolnoki Főiskola Mezőgazdasági Főiskolai Karán Mezőtúron. 2000 óta címzetes főiskolai tanár. 1997-ben a Békéscsabai Főiskola, 2004-ben a Szolnoki Főiskola is felkérte a néprajz tantárgy oktatására.

Önálló kötetei:

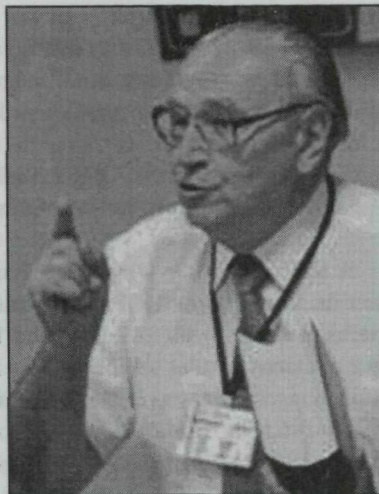
- *Karcag társadalomszervezete a 18–20. században.* Akadémia Kiadó, Bp. 1990. (223 p.)
- *Hagyomány és modernizáció a Nagykusnág kultúrájában.* Tradition and modernisation in culture of Great Cumania. Túrkeve, 1992. (73 p.)
- *Földközelben.* Túrkeve, 1994. (211 p.)
- *A redempció szerepe a Jászkusnág fejlődésében.* Karcag – Túrkeve, 1995. (88 p.)
- *A Nagykusnág 1848/49-ben.* Karcag, 1998. (119 p.)
- *Emberszötte háló.* Túrkeve, 1998. (215 p.)
- *Tiszavárkony.* Száz magyar falu könyvesháza. Bp. 2002. (189 p.) digitális formában is megjelent.
- *A társadalom kihívásai – a mikroközösségek válaszai.* Alföldi könyvtéka 2. kötet. Túrkeve, 2004. (424 p.)
- *Múzeumi tükröképek.* Múlt–jelen–jövő tájmúzeumi szemszögből. Alföldi Könyvtéka 4. kötet. Túrkeve, 2008. (239 p.)

Munkássága elismeréseként a következő kitüntetésekben, díjakban részesült:

- 1978, 1982: Szolnok megye Kultúrájáért – nívódíj
- 1980: Miniszteri dicséret
- 1982: Gunda Béla-díj
- 1984: Jankó János-díj
- 1988: Szocialista kultúráért
- 1993: Nagykusnágért-díj
- 1997: A Magyar Néprajzi Társaság Szűcs Sándor Tájékatató díja
- 2000: Jász-Nagykun-Szolnok Megye közművelődési-díja
- 2000, 2007: Túrkeve városért-díj
- 2007: Magyar Köztársaság Érdemérem Lovagkeresztje
- 2007: Jász-Nagykun-Szolnok Megye Tudományáért

A tudományos és muzeológusi munka mellett jelentős időt fordít a tudomány és nemzeti örökségünk népszerűsítésére. Tette, teszi ezt intézményvezetőként, tanárként és civil szervezetek önkénteseként.

DR. ÖTVÖS LÁSZLÓ
lelkész, biblia-kutató



Ötvös László dr., Ph.D. néprajzkutató-lelkész, biblia-történész, irodalmár Hajdúnánáson született 1930. szeptember 16-án. Pályája sok nehézségen és sorozatos hátratételek között vezetett. Mindezeket Isten javára fordította, hiszen a csizmás fiú kezét annak idején megfogta, vezette, mindig nagyobb-nagyobb feladatokat bízott reá; református lelkészi oklevelet szerzett (1955), a Magyar Néprajzi Társaság soraiba fogadta (1976), a debreceni Református Teológiai Akadémia a teológiai tudományok doktorává fogadta (1978), a Református Hittudományi Egyetem Ph.D. fokozattal ismerte el kutatását (1998), a Doktorok Kollégiuma Irodalmi Szekciójában és a Népi Írók Baráti Társaságában elért eredményei révén poeta doctusként lett ismertté, a Debreceni Kollégium tudományos főmunkatársává fogadta (1994), Amerikában az év emberévé választották (2000), megkapta a Nagykunságért-díjat (1994), az Aranydiplomát (2005), a Hajdúnánás Városért díjat (2008) és a Váci Mihály-díjat 2010-ben.

Az volt a kutatási módszere, hogy egy-egy településre kerülve a lelkészi szolgálata mellett elkezdte az egyháztörténeti, néprajzi és irodalmi emlékek gyűjtését. Ezt tette, amikor 1981-ben a kunmadarasi gyülekezetbe került. A rendszerváltozás előtti évtizedekben publikálásra – pályázatokat és rövid írásokat leszámítva – nem volt lehetőség. Az első önálló kötet kiadására 1998-ban került sor, aminek a címe Madarasi Krónika, amit az önkormányzat támogatásával sikerült megjelentetni. Hasonló volt a helyzet a Tiszaigari Krónikánál is, ami 1994-ben jelent meg, közben 1990 és 1995 között öt madarasi füzetet publikált, és négy poétai munkát is kiadott, sőt elkezdte a kandidátusi értekezésének összeállítását. Mindezeket a kutatásokat – Györffy István életművét alapul véve – folytatta, amit a Nagykunságért-díjjal jutalmaztak. Az említett Madarasi Krónika és további négy nagykunsági témájú kötet értékelését így foglalták össze: „Mindezek az alkotások egy gazdag életmű részeként a befogadó Nagykunság, jelesen Kunmadaras értékeit tárja elénk, hogy általa gazdagodjunk múltunk megismerésében.”

Ebben a szellemben tevékenykedett aktív és dolgozik nyugdíjas éveiben egyaránt, ezt tükrözi az a negyven tételes bibliográfia, amit a Kiss Tamás bibliája című kötetében (2008) közölt. Jelenlegi kutatásából kiemelhető, hogy Melius Juhász Péter három bibliafordítása újra kiadásának hatását vizsgálja. Ezek a bibliafordítások a következők: Kolosséi levél, 1561 (1937), Jób könyve, 1565 (2008), Két Samuel és Királyok Könyve, 1565 (2010. november 25. A két utóbbi bibliakiadás szerkesztője Ötvös László. Az említett bibliafordítások hasonló kiadásának a hatása református teológia-történeti, európai keresztyéni és hazai bibliai jellegű, és mind a három hatás egyszerre népi-nemzeti beágyazottságú. Ezt a munkát a Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszékének támogatásával végzi.

A Nagykunságért-díj átvételekor elmondott kutatói vallomásából idézhetjük – a ma is érvényes – szavakat: „Legyünk egyek a népünkért fáradozó hitben és emberségben mindnyájan, hogy megtartassék és megújuljon a mi nemzedékünk élete. Keresztyénként legyünk magyarok és magyarokként keresztyének!”

DR. SZABÓ LAJOS
tanár, helytörténész



A történelmi Nagykunságban, Kunhegyesen született dr. Szabó Lajos 1938. augusztus 30-án. Szegény-paraszti családban. (Szülei: Szabó Lajos, Pál Mária) Az általános iskolát szülőhelyén, a gimnáziumot Kisújszálláson, az egyetemet Debrecenben (KLTE: 1956–1961) és Budapesten (ELTE: 1979–1982) végezte. 1962-ben megnősült, felesége Kása Judit nyugalmazott gimnáziumi tanár. Lajos (1963–) és Ákos (1968–) fia diplomát szerzett.

Szakképzettsége:

1.) történelem, földrajz szakos középiskolai tanár (KLTE, 1961)

2.) népművelő (KLTE, 1961)

3.) pedagógiai (nevelésszociológiai) előadó (ELTE, 1982)

Tanított szaktárgyai: logika, lélektan, földrajz, filozófia, gazdasági ismeretek, művészettörténet, történelem.

Érettségi elnök: 1968-2003-ig.

Bölcsészdoktori címet szerzett: közép- és újkori magyar történelemből 1968-ban.

Disszertációja: Kunhegyesi szegények és tanácsbeliek ellentéte a XVIII.–XIX. sz. fordulóján (kéziratban)

Munkahelyének és beosztásainak alakulása 1961–1999 között:

- főhivatású nevelő (1961–1967) Kisújszállás, Móricz Zsigmond Gimnázium és Kollégium

- kollégiumigazgató, kollégiumvezető (1967–1987) Kisújszállás, Móricz Zsigmond Gimn. és Kollégium.

- Szolnok megyei kollégiumi szakfelügyelő (1976–1988)

- gimnázium és szakközépiskola igazgató (1988–1992) Kunhegyes

- országgyűlési képviselő, (1990–1994) az Oktatási, Ifjúsági és Sportbizottság tagja

- tankerületi igazgató (1992–1994) Jász-Nagykun-Szolnok, Pest, Nógrád megye

- gimnáziumigazgató (1994–1999) Törökszentmiklós, Bercsényi Miklós Gimnázium

A tanítással telt nyugdíjas éveket is beleszámolva, 43 évig tanított gimnáziumban és szakközépiskolában.

Szakmai és egyéb elismerései:

- Apáczai Csere János-díj és kitüntetés, 1976
- Pro Urbe Kisújszállás kitüntetés, 1984
- Nagykunságért-díj, 1989
- Bercsényi Miklós-díj, 1999
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai-díj, 2001
- Pro Cultura Kunhegyes, 2002
- Illéssy János-díj, 2004
- posztomusz Magyar Kultúra Lovagja, 2010

Tudományos konferenciákon való közreműködései Kunhegyes és Kisújszállás képviselőjeként:

- Jászkunságiak Bácskába települése (1986), Kisújszállás
- Áldás és átok a víz (1987), Kisújszállás
- Várostörténeti konferencia (1989) Kunhegyes
- 1848/49 emlékezete a Nagykunságban (1992), Kisújszállás
- Koronakerti centenáriumi (2002), Kisújszállás

Dr. Szabó Lajos munkássága sokoldalú, gazdag és színes, amelynek színtere Kisújszállás, Kunhegyes, és Törökszentmiklós városokhoz, s azok vonzáskörzetéhez ezer szállal kapcsolódik.

1967-től a Magyar Pedagógiai Társaság, 1970-től a Debreceni Akadémiai Bizottság tagja. Kiemelendő, hogy hivatali munkája mellett szenvedélyes és elkötelezett kutatója a szűkebb és tágabb szülőföldnek, a Nagykunság-vidéknek. Kutatási tevékenységére jellemző a szakmai igényesség és kimunkáltság. Pályája során több száz szócikket közölt, elsősorban a helyi lapokban (Karcagi Kunhalom, Hírmondó, Kisújszállási Kisbíró, Kisúji Szabad Szó, Kunhegyesi Hírvivő, Kunhegyesi Híradó, JNSZ-Megyei Néplap.) Felelős szerkesztője volt a Törökszentmiklós és Vidéke című havilapnak (1996–1999). Tudományos körökben mintegy 35–40 levéltári kutatásokon alapuló forrástanulmányát tartják nyilván, amelyek önálló kötetekben, vagy szakmai folyóiratokban jelentek meg. (Tisicum. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok Évkönyvei; Jászkunság; Zounuk. Solnok Megyei Levéltár Évkönyvei; középiskolai évkönyvek; kalendáriumok stb.) Számos általa szaklektorált és szerkesztett tanulmány, kötet látott napvilágot. Forrástanulmányai közül különös figyelmet érdemelnek az alábbiak, melyeket a szerző büszkén emlegetett:

A fiatal Arany János segédtanító kisújszállási tantestülete (1967), A „Mirhó gáttjának” építése 1787–1788, A kunhegyesi református nagytemplom építésének története 1827–1848, Kunhegyesi „földtelen emberek” Feketicsre költözése 1785-ben, mely az újvidéki Fórum Kiadó gondozásában is megjelent, Kisújszállásiak Pacsérra települése 1786-ban, Redemptio és Kunhegyes, Megélhetőség Kisújszálláson a XVIII. század második felében, A kisújszállási közös határ használata a XVIII. század második felében, Aszály a Nagykunságban a XVIII. század végén, Fejezetek Kisújszállás történetéből (1969 – közös Zsoldos Istvánnal), A kunhegyesi Református Iskola redemptio utáni története: 1745–1852.

Kiemelkedő munkája, melyen húsz évig dolgozott: Kisújszállás története a XVI. századtól a XIX. első negyedéig (Kisújszállás, 1987. 300 oldal).

Dr. Szabó Lajos – évtizedek óta – megyszerzte elismert előadó, ünnepi szónok és kiállítások sorának megnyitója volt Tiszafüredtől Karcagig, Jászberénytől Tiszaföldvárig, Karcagtól Törökszentmiklósig, Abádszalóktól Kisújszállásig. 1989-ben a kunok bejövetelének 750. évfordulója alkalmából rendezett nagykun-sági ünnepségek egyik fő szervezője volt (előadások, műsorok, kopjafák).

Példaértékű és egyedülálló megynkben az a szerkesztői, írói és kutatómunka, amelyet dr. Szabó Lajos a Kunhegyesi Nagykun Kalendárium évkönyv készítésével vállalt. Eddig 13 kötet, (mintegy 3900 oldalon) jelent meg.

Dr. Szabó Lajos forrástanulmányaiival jelentős hatást gyakorolt környezetére, szakmai pályatársaira, tanítványaira és személyes példájával – politikai kockázatot is vállalva nagy érdemeket szerzett a bácskai Bácsfeketehegy és Kunhegyes, Pacsér és Kisújszállás közötti történeti kapcsolatok megújításában. Kunhegyesen úttörő szerepet vállalt a helyi születésű Nagy László (1816–1875), a magyar gyermekpszichológia atyja életének és munkásságának feltárásában. Kezdeményezésére vette fel a gimnázium és szakközépiskola Nagy László nevét (1989). Felkutatta a Barabás Miklós által készített Nagy László festményt, domborművet készítettett róla, amit az iskolaépület belső falán helyeztek el. Ugyancsak ő kutatta a kunhegyesi születésű, világhírű matematikus, Szegő Gábor (1895–1985) életét és munkásságát, akinek mellszobrot állítottak a városi könyvtár előtt (az avató beszédet dr. Szabó Lajos mondta). Törökszentmiklósi igazgatósága szintén maradandó eredményeket produkált. A gimnázium udvarán szobrot állítottak Bercsényi Miklósnak. Ugyancsak Bercsényi domborművet helyeztek el az iskolaépület Almássy utcai homlokzatán. Dr. Szabó Lajos alapítója a Bercsényi Miklós-díjnak, melyet évről-évre a legkiválóbb pedagógusok, diákok, iskolatámogatók kaphatnak meg. Igazgatósága idején testvérkapcsolat épült ki a törökszentmiklósi Bercsényi Miklós Gimnázium és a gyergyószentmiklósi Salamon Ernő Líceum között.

Kisújszálláson – feleségével együtt – évtizedeken át nívós kultúrmunkával alkottak maradandó értékeket (versmondás, színjátszás). Kezdeményezője és megvalósítója az 1956-os kisújszállási forradalmi események kutatásának, melynek eredményét három kiadványban (Kisújszállási 56) tette közzé. Terve volt: az 50. éves évfordulóra szerény, képes kiadvány megjelentetése a kisújszállási 56-os események ápolásáról. Svédgránitból elkészült az obeliszksz emlékmű, és az emlékpark is, amely felemelő október 23-i ünnepségek színhelyévé vált.

Dr. Szabó Lajosnak számottevő érdemi része van Illéssy János életének és munkásságának közkinccsé tételében, valamint mellszobrának elkészíttetésében, felavatásában.

Dr. Szabó Lajos pedagógiai és nagykun-történet kutatói munkásságát számos elismerés fémjelzi. Legutóbb a Pro Cultura Kunhegyes (2002) és a nagykun kapitányok által adományozott Illéssy János-díj (2004) birtokosa lett.

Dr. Szabó Lajos egészségi állapota 2003-ban alapvetően megrendült, de harcban az életért – maradék erejével dolgozott tovább életének utolsó percéig, 2004. május 22-én bekövetkezett haláláig.

2010. január 22-én a posztomusz Magyar Kultúra Lovagja kitüntetést kapta meg a Kunhegyesiek Baráti Köre civil szervezet felterjesztése alapján, melynek alapító tagja és alelnöke volt.

DR. SZATHMÁRI ISTVÁN
nyelvész, MTA doktora

Dr. Szathmári István 1925. február 20-án született a nagykunsági Kisújszálláson, szegény kisiparos családban. Kiváló tanítói voltak mind a kisiskolában, az első és második, majd a további három osztályban. A családban, az iskolában (beszéd- és értelemgyakorlat!) gyorsan elsajátította az ízes kisúji beszédet, illetve nyelvjárást. A gimnáziumban kedvelte a nyelveket (magyar, latin, német, francia) és a matematikát is. Az első osztálytól kezdve számos magántanítványa volt, a család erre rá is szorult, de már ekkor szeretett tanítani. Tanulmányait 1945-ben a Debreceni Egyetemen magyar, német, francia szakon folytatta. Közben az öreg kollégiumban a Református Tanárképzőnek is tagja volt (ez az Eötvös Collegium mintájára alakult Debrecenben!). Az európai híru nyelv tudós, Bárczi Géza hatására elsősorban nyelvészettel foglalkozott, 1948-ban meg is védte disszertációját A Kisújszállási í-zés nyelvtörténeti múltja címen. Az emberek közti forgolódást, egy kissé nagy szóval: a szónoklást sajátította el a legációk alkalmával, bejárta Kisújszállás környékét, valamint a Szatmár megyei helységeket.



Az egyetem elvégzése után három évig Debrecenben a Közgazdasági Gimnáziumban tanított. Majd a budapesti Idegen Nyelvek Főiskoláján a magyar tanszék vezetésével bízták meg. Ennek megszüntével 1955-ben az ELTE-re helyezték a közben Budapestre költözött Bárczi-tanszékre. Itt tanított évtizedeken át egészen máig, 1975-től egyetemi tanárként, 1996-tól pedig nyugdíjasként, pontosabban professor emeritusként. Közben 1975-től négy évig a Bölcsészkar dékánja volt. 1983-tól 6 évig a Helsinki Egyetemen vendégprofesszorként működött, és elindította a magyar nyelv és irodalom szakot. Ezenkívül a világ számos egyetemén tartott előadást.

Kisújszállással a kapcsolata sose szakadt meg. Innen hozott feleséget is. Aztán oda-hatott, hogy a Kazinczy szépkiejtési versenyt a Dunától keleten lévő általános iskolák számára Kisújszálláson rendezzék meg. Ezeken mindig vállalt előadást, és szintén vállalta az egyik zsűri elnökségét is.

A nyelvtudományok doktora fokozatot (MTA) 1996-ban szerezte meg. Mintegy 25 könyve és számos tanulmánya látott napvilágot. Kutatási területei: az irodalmi nyelv, a stilisztika, a nyelvtudomány-történet, a XVIII. század nyelvi élete, a mai magyar nyelv. 2004-ben megkapta a Nagykunsági díjat, 2008-ban pedig Kisújszállás díszpolgárává választották.

Szathmári István öt kitüntetése:

- Az ELTE arany Emléklakettje, 1979
- Pais Dezső-díj, 1997
- Nagykunságért-díj, 2004
- Apáczai Csere János-díj, 2005
- Révai-émlékérem, 2009

Szathmári István öt munkája:

- *A magyar stilsztika útja*. Gondolat Kiadó, Bp. 1961. második bővített kiadás. Mundus Egyetemi Kiadó, Bp. 2008.
- *Régi nyelvtanaink és egységesülő irodalmi nyelvünk*. Akadémiai Kiadó, Bp., 1968.
- *Bárczi Géza*. A múlt magyar tudósai. Akadémiai Kiadó, Bp., 1995.
- *A stíluselemzés elmélete és gyakorlata*. Kodolányi Füzetek 16. Székesfehérvár, 2002.
- *Alakzatlexikon*. (munkatársakkal). Főszerkesztő: Szathmári István. Tinta Könyvkiadó, Bp., 2008.

SZENTI ERNŐ
grafikus, költő, tanár

Hódmezővásárhelyen született 1939-ben. Az osztatlan kopáncsi iskolából Szegedre került, ahol a Tanítóképző elvégzése után a Tanárképző Főiskolán szerzett (földrajz-rajz) tanári diplomát.

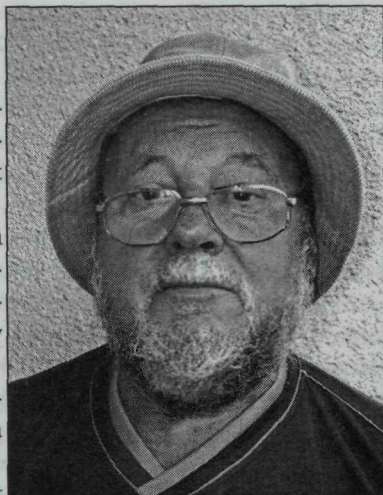
1961 óta kisújszállási lakos. 38 évig volt a Kossuth Lajos úti Általános Iskola tanára. 1967-ben megyei rajzszakfelügyelőnek nevezték ki. 1970-től, nyugdíjba vonulásáig, óraadó tanárként foglalkoztatta a város nagy múltú gimnáziuma.

1965-ben feleségül vette a helyi születésű kollégáját. Ágnes lányuk 1967-ben, Ervin fiuk 1968-ban látta meg a napvilágot.

A fiatal Szent Ernővel a közelebbről és évtizedek óta ismerők elsősorban nyitottságát, sokirányú érdeklődését, toleráns, másokra figyelő, másokat meghallgató attitűdjét emelték ki. Sokan becsülték elfogulatlan, tárgyilagos életségéért, valóságismeretéért. A történetek túlreagálását éppen úgy kerülte, mint az elbagatellizálást. A képzőművészettel való elmélyültebb foglalkozás egybeesett szakfelügyelővé kinevezésével. Ennek látványos megnyilvánulásai voltak a csoportos kiállításokon való részvétel az ország különböző városaiban.

Nyári alkotótelepeken vett rész (Tokaj, Pécs. Mór, Zebegény). Nyári alkotótelepet szervezett és vezet mind a mai napig Tiszakürtön a megyéhez kötődő rajztanárok részére.

Egyéni formavilágú grafikáinak mind a megyei, mind az országos kiadású napilapok, szakmai kiadványok, irodalmi orgánumok szívesen adtak helyet.



Kollégáit, ismerőseit meglepte, a képzőművészettel intenzíven foglalkozó Szent Ernő költőként való jelentkezése. A '80-as évektől kezdve egyetlen megyében megjelenő antológiából sem maradt ki. Első verseskötete 1992-ben jelent meg *Léghajón a mélyben* címmel. A 2009-ben került ki a nyomdából a *Nyikorgó árnyak* című verseskötete, a sorban immár a kilencedik. Ebben a kötetben a Kunok I. Világtalálkozója új élményforrást nyitott meg Szent Ernő számára. Korai élet- és történelmi időket elevenít fel. Tucatnyi versajánlata a Kunságban élő és a régióhoz kötődő kiemelkedő teljesítményt nyújtó személynek szól.

A szakma sem maradt közömbös a vidéki kisvárosban csendesen élő és tevékenykedő Szent Ernő teljesítménye iránt. 2000 tavaszán tagja lett az Magyar Írószövetségnek, majd két évvel később a Magyar Grafikumvészek Szövetségének. Neve, szakmai körökben, egyre ismerősebben cseng.

Írótáborok rendszeres részvevője. (Tokaj, Berekfürdő). Irodalmi rendezvényekre, összejövetelekre jár, részben hallgatóként, részben szereplőként. (Budapest, Miskolc, Szolnok, Hódmezővásárhely) Ötödik éve meghívott szerzője a Miskolci Nemzetközi Operafesztiválhoz kapcsolódó kiadványnak. Az utóbbi két évben két országos antológiában is helyet kapott.

2009-ben szerepelt a Salgótarjáni Tavasz Tárlaton, illetve az idén ősszel a Salgótarjáni I. Országos Rajz-triennálén. Tavaly a *Spanyolnátha* Internetes folyóiratban, illetve az *Esőben* köszöntötték barátai, pályatársai a 70 éves Szent Ernőt.

Az 1980-as évek végén megkapta a Szocialista Kultúráért címet. 1999-ben kapta meg a Kisújszállás város Arany János Pedagógiai, Kulturális és Művészeti díját. Tavaly vette át a Nagykunságért-díjat. Szerepel a Ki kicsodában (2004, 2009.).

Ő az emberekben elsősorban a jót, az értéket és szeretnivalót keresi, ez az alapja a belső békének, az érdemleges munkára összpontosításnak. A sérült lélek, a beteges ítélőképesség nem teszi lehetővé a távlatokban gondolkodást, zárójelbe teszi a jövőben való bizakodást. Ennek a szemléletnek a jegyében oktatta, nevelte tanítványait, és nyitott meg számos esetben képzőművészeti kiállításokat.

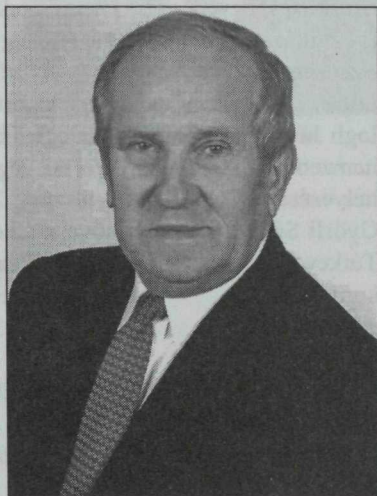
DR. TÓTH ALBERT

főiskolai tanár, tájkológus (Alföld-kutató)

Kisújszálláson született 1941. március 11-én. Ősei – éppúgy, mint a feleségéé – tősgyökeres nagykunsági, kálvinista, redemptus parasztpolgárok voltak.

Iskoláit (ált. iskola és gimnázium) szülővárosában, Kisújszálláson, egyetemi tanulmányait biológia-földrajz szakon Debrecenben végezte.

Középfiskolai tanárként (1963–1994) egykori iskolájában szolgált. Közben 1990–1994 között a 6. sz. választókerület egyénileg megválasztott országgyűlési képviselője volt. 1994-ben a mezőtúri főiskolára került, ahol 2000-ben megalapították a tájgazdálkodási szakot, amelynek szakfelelőse és tanszékvezetője lett.



Egyetemi doktori (1981), majd 1997-ben a biológiai tudományok kandidátusi fokozatot szerzett. Tudományos szakmai és közéleti tevékenysége széleskörű: TIT előadó (1964-), a Természet Búvár című folyóirat szerkesztőségi tagja (1991-), a Természet- és Környezetvédő Tanárok Egyesületének elnöke (1992-), az Alföldkutatásért Alapítvány kuratóriumi elnöke (1995-), a Szent István Egyetem doktori iskolájának tanára (2000-), az MTA Természetvédelmi és Konzervációbiológiai bizottságának tagja (2000-), a Magyar Természetudományi Társulat alelnöke (2000-), országos tanulmányi versenyek, mint a Kaán Károly verseny (Mezőtúr) és a Herman Ottó verseny (Kisújszállás) kezdeményezője és versenyfelelőse.

A Pro Natura-díjas, immár 36 alkalommal megrendezett Hortobágyi Természetvédelmi Kutatótábor életre hívója és vezetője, a Jermy Gusztáv-díj, a Less Nándor-díj, a Boros Ádám-díj és a Juhász-Nagy Pál emlékérem alapítója.

Szoros kapcsolat fűzi a nagykunsági iskolákhoz, kutatókhoz, művészekhez, kutatóhelyekhez, múzeumokhoz, civil szervezetekhez. Évente több előadást tart és szakmai kirándulást vezet a Nagykunság értékeinek bemutatására.

Közéleti munkájában azt tartja kiemelkedő eredménynek, hogy sikerült a Parlamentben elfogadtatnia az Alföld-program néven ismert átfogó Alföld-védelmi és fejlesztési tervet. Javaslatára 1984-ben sikerült Ecseg-pusztát természetvédelmi oltalom alá helyezni, majd ezt követően minisztériumi felkérésre elkészítenie a Körös-Maros Nemzeti Park létesítésének megalapozó koncepcióját.

Publikációinak döntő hányada az Alföld – szűkebb értelemben véve a Közép-Tiszavölgy, a Hortobágy és a Nagykunság vidékére koncentrálódik. Benne a tájatalakítás, az emberi beavatkozás hasznos és káros következményei, a tájtörténet és a klímaváltozás várható kilátásai szerepelnek központi kérdésként.

Tanítóinak száma, akik a világot érteni, hinni, magyarázni és főleg becsülni vele megtanították, végtelen: a felnevelő szülői ház, a szűkebb és tágabb rokonság, a dolgos, egyszerű, becsületes, egyenesgerincű emberek sokasága, az életbölcselettel megáldott idős emberek (köztük az 1867-ben született nagypapa) és végül az államférfiak, tudósok, különösen Széchenyi István, Teleki Pál, Györffy István, Szűcs Sándor, s akikkel közvetlen kapcsolatban is volt: Szent-Györgyi Albert, Kádár László, Selye János, Juhász-Nagy Pál és Balogh János professzorok. Balogh János professzorral a kapcsolata több évtizedes volt. A nemzetközi hírnű tudós erkölcsi végrendeletében reá bízta hamvainak végső nyughelyre helyezését is. Erre Ecseg-pusztán, 2003. augusztus 9-én került sor. Ekkor avatták fel itt Györffy Sándor szobrászművész alkotását. Emlékének ápolására minden év februárjában Túrkevény megrendezik a nevével fémjelzett Balogh János Nagykunsági – Nagy-Sárréti tájkonferenciát.

Fontosabb művei:

- *A város természeti viszonyai.* 1986: In.: Kisújszállás város története I. Kisújszállás, 1986. 9–96. p.

- *Tudományos kutatások a Hortobágyi Nemzeti Parkban (1976–1985).* Tóth A. (szerk.), Budapest, 1988.

- *Áldás és átok a víz.* Tudományos emlékülés a Mirhó-gát megépítésének 200. évfordulójára. Tóth A. (szerk.), Kisújszállás, 1987.
- *Az Alföld piramisai.* Alföldkutatásért Alapítvány, 2002.
- *A kunhalmokról más szemmel.* Tóth A. (szerk.), HNP Igazgatóság, Alföldkutatásért Alapítvány, Debrecen – Kisújszállás, 2004.

Fontosabb kitüntetései:

- Pro Urbe Kisújszállás, Mezőtúr, 1987, 1995
- Pro Regione Alföld-díj, 1994
- Pro Regio-díj, 1995
- Jász-Nagykun-Szolnok megye nagydíja, 1999
- Pro Natura-díj, 2002
- Magyar Köztársaság Arany Érdemkereszt, 2004
- Kisújszállás város díszpolgára, 2007

TÚRI IMRE

történelem - testnevelés szakos tanár

Iskolái: általános és középiskola: Túrkeve
Főiskola: Eger, (1968) történelem-testnevelés szak,
Népköztársasági ösztöndíjas
Testnevelési Főiskola (1976) Edzői szak
Egyetem: Kossuth Lajos Tudományegyetem,
Debrecen (1979), Történelem szak.

Munkahely: 1968–2008: Ványai Ambrus
Gimnázium és Szakközépiskola, Túrkeve

Szakmai feladatok:

1968–2008 testnevelő tanár

1968–1991: kézilabda edző, Túrkevei VSE

1978–1984: atléta edző, Szolnoki MÁV SC

1988–1989: megyei testnevelési szakfelügyelő

1989–2007: igazgatóhelyettes, Ványai Ambrus Gimnázium és Szakközépiskola

Szakmai publikációi: 1973–1985 között országos szakmai folyóiratokban több mint 20 tanulmánya, cikke jelent meg (Testnevelés Tanítása, Sport és Tudomány, Kézilabdázás c. szakmai kiadványok

Társszerző a „Szülőföldem Túrkeve” c. könyvnek (Túrkeve sporttörténete)

Tehetséggondozás: Tanítványai között 18 testnevelő tanár van.

Versenyzők:

Atlétika sportág:

Diszkoszvető csapat: Országos Középiskolai Bajnokság 1982– I. helyezés; 1986. III. helyezés

Válogatottak: - Karaffa László futó, több mint 100 alkalommal szerepelt a magyar válogatottban: Olimpia Szöul, 1988. Róma, Világbajnokság, 1990



- Simon Magdolna távolugró, ifjúsági válogatott, 1971
- Türi Imre tízpróbázó országos bajnok, 1982

Kézilabda sportág:

- Országos Ifjúsági Bajnokság I. osztályában szerepelt fiú csapataival 1982-1990 között
- A Túrkevei VSE férfi kézilabda csapatával 1991-ben feljutottak az NB II-be

NB I-s játékosok:

- Tóth Kornél – Debreceni Dózsa
- Lakatos Tibor – Debreceni Dózsa
- Sinka József – Újpesti Dózsa
- Takács Róbert – Komlói Bányász
- Laki János – Szolnoki olajbányász
- Barna Gyula – Szolnoki Olajbányász
- Vántus Károly – Szolnoki Olajbányász, Ceglédi VSE
- Vízi György – Ózdi Kohász
- Horváth Imre – Budapesti Elektromos

ZSOLDOS ISTVÁN
tanár, helytörténet-kutató

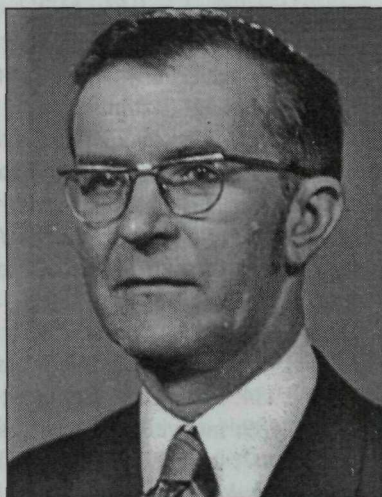
*„...fényeljék mindazoknak,
akik e házban vannak”*

Zsoldos István életútjának méltatására készülve egy bibliai idézet jutott eszembe, melyet lelkésként 1946-ban anyai nagyanyám temetésén textusként felolvasott „*Gyertyát sem azért gyújtanak, hogy a véka alá rejtsek, hanem hogy a gyertyatartóba tegyék, és fényeljék mindazoknak, akik a házban vannak.*” (Máté 5:15). Ezt az idézetet Zsoldos István református lelkésként és gimnáziumi tanárként egyaránt jellegként választhatta volna.

Életében tehetségét, tudását felhasználva mindig a közjót szolgálta. A lelki gondozás, az oktatás és a helytörténeti kutatás során mindig az vezérelte, hogy képességét, tudását, felhalmozott ismereteit fényként szórva közkinccsé tegye.

Egyszerű, hatgyermekes paraszt családban született 1913-ban Kisújszálláson. Gyermekként testvéreivel – szüleit segítve – részt vett a paraszti munkában. Tehetsége, élénk felfogóképessége korán megmutatkozott. Testvérei közül egyedül került gimnáziumba 1924-ben, majd az érettségi után 1932-ben a jó képességű parasztyerekek legnagyobb lehetőségeként a Debreceni Református Teológián folytathatta tanulmányait.

Lelekésként szeretett szülővárosába tért vissza. A helyi szokás szerint előbb a tanyai gyülekezet lelkipásztoraként szolgált, majd városi lelkész lett. A háború megváltoztatta az ő pályáját is. Mivel lelekésként nem szolgálhatott, 1946-tól tanári képesítéssel a gimnázium



földrajz-történelem szakos tanára lett. Mindjárt az első tanítási évben osztályfőnöki megbízást is kapott. Abban a szerencsében volt részem, hogy korosztályomnak 1956 után még művészettörténetet is tanított. Egy időben kollégiumi nevelőtanár volt. Szorgalmasan és szerényen harminc éven át szolgálta a város közoktatását.

Valószínű, hogy a gimnázium 1944. október 17-én megsemmisült régiségtárának hiánya is inspirálta, hogy tanári pályája kezdetétől néprajzi, helytörténeti és tárgyi gyűjtőmunkába kezdett; a gimnáziumban néprajzi szakkört vezetett. Ezzel a tevékenységével tanítványait is ösztönözte az ilyen jellegű gyűjtőmunkára. A fiatalokkal gyűjtött anyagot előbb a gimnáziumban helyezték el, majd a Városházán, végül 1971. október 28-án a 15 éve hányódó néprajzi gyűjtemény az egykori Morgó kocsmában talált helyet. További gyűjtőmunkájának köszönhetően az épület északi termében 1982. október 22-én kunsági szobát alakítottak ki, 1986-ban pedig a Nagykun Tsz. dolgozóival kocsiszínt építettünk az udvaron. Így vált teljessé munkája révén a mai gyűjtemény.

Hagyományápoló tevékenységéhez kapcsolódott, hogy 1975-ben dr. Kiss Kálmánné akkori igazgatóval és egykori diáktársaival az országban elsők között újjászervezte – az 1929-ben alakult, majd megszűnt – Kisújszállási Öregdiákok Baráti Körét. Ezt az egyesületet mintegy húsz éven át vezette.

1982-ben többünk bevonásával múzeum-baráti kört hozott létre, amelyben néprajzi gyűjtőmunkát végeztünk, és gyarapítottuk a helytörténeti gyűjtemény tárgyi anyagát. Neves néprajzosok, muzeológusok előadásait hallgathattuk, így többek között: Balassa Iván, Makra Sándor, Pálóczi Horváth András, Szabó László volt vendégünk.

1983-ben Pálóczi Horváth András régész vezetésével lelkesen vett részt Konta falu régészeti feltárásában. 1987-ben alapító tagja lett a Városvédő és -Szépítő Egyesületnek. Sok fiatal egyetemista diplomakészítését, anyaggyűjtését segítette. Középkiskolás diákjainak segítségével jelentős pályamunkákat írtak.

1969-ben dr. Szabó Lajossal közösen jelentették meg a „Fejezetek Kisújszállás történetéből” című tanulmányukat. Érdeme az Illéssy család történelmi szerepének tisztázása. Külön kiadványban írta meg a kisújszállási tűzoltóság százéves történetét, és az 1863-as nagy aszály krónikáját. Az 1986-tól megjelenő háromkötetes városi monográfia egyik meghatározó szerzője volt, de több tanulmányt is írt megyei pályázatokra, városi kalendáriummunkba, sőt a művelődési ház műsorfüzeteibe is.

Több ünnepi rendezvény, városi tudományos ülészak aktív szereplője, előadója volt. Legnagyobb alkotása – mondhatjuk életműve – a város helytörténeti gyűjteménye lett. Az itt meglévő több mint kétezer tárgyat aprólékosan, féltő gondnal konzerválta és leltározta lehetőséget teremtve ezzel arra, hogy a sodró idővel szemben megmaradjanak a város múltjának jellegzetességei: a paraszti munka, a pásztorélet, a kunsági háztartás múltidéző tárgyi emlékei. Ugyanakkor lelkesedése, ösztönző munkája révén többen bekapcsolódhattunk a városért végzett helytörténeti munkába.

A város sok évtizedes munkáját Pro Urbe díjjal jutalmazta, és az elsők között kapta meg a díszpolgári kitüntető címet. 1991-ben a tágabb közösség Nagykunságért-díjjal ismerte el tevékenységét. Hogy ezek a kitüntetések milyen sokat jelentettek számára, azt az mutatja, hogy az oklevelek haláláig dolgozószobája falát díszítették. Halála után, 2004-ben a

Városvédő és -Szépítő Egyesület és az Öregdiákok Baráti Köre maradandó emlékként emléktáblát helyeztek el a Helytörténeti gyűjtemény, az egykori Morgó csárda falán.

**Az életrajzokat írták, fotókkal és adatokkal segítették az összeállítást: Dr. Barna Gábor, dr. Bartha Júlia, dr. Ducza Lajos, Füleki Gábor, Györfi Sándor, Horváth György, Józsa László, Kovács János, Karcag város Polgármesteri Hivatala, Kunhegyes város Polgármesteri Hivatala, dr. Mód László, dr. Nyíri László, Oláh Lajos, dr. Órsi Julianna, dr. Ötvös László, dr. Simon András, dr. Szabó Lajosné, dr. Szathmári István, Szei Ernő, dr. Tóth Albert, Tourinform Berekfürdői Irodája, Túri Imre, Vigh Márta, Vass Zoltán.*



Nagykunságért-díj plaketijének B. oldala (Györfi Sándor alkotása)